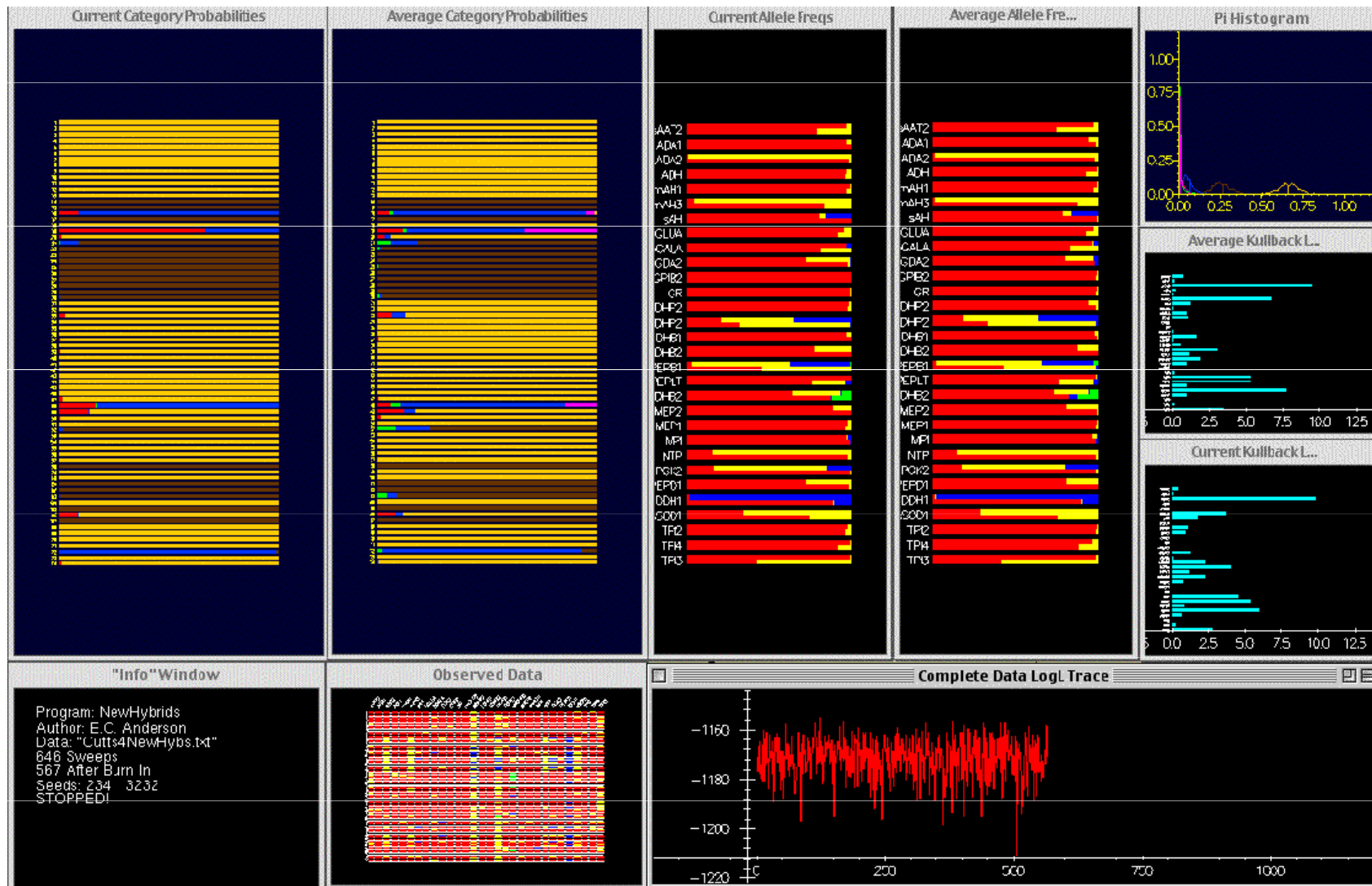

HYBRIDIZACE A HYBRIDNÍ ZÓNY

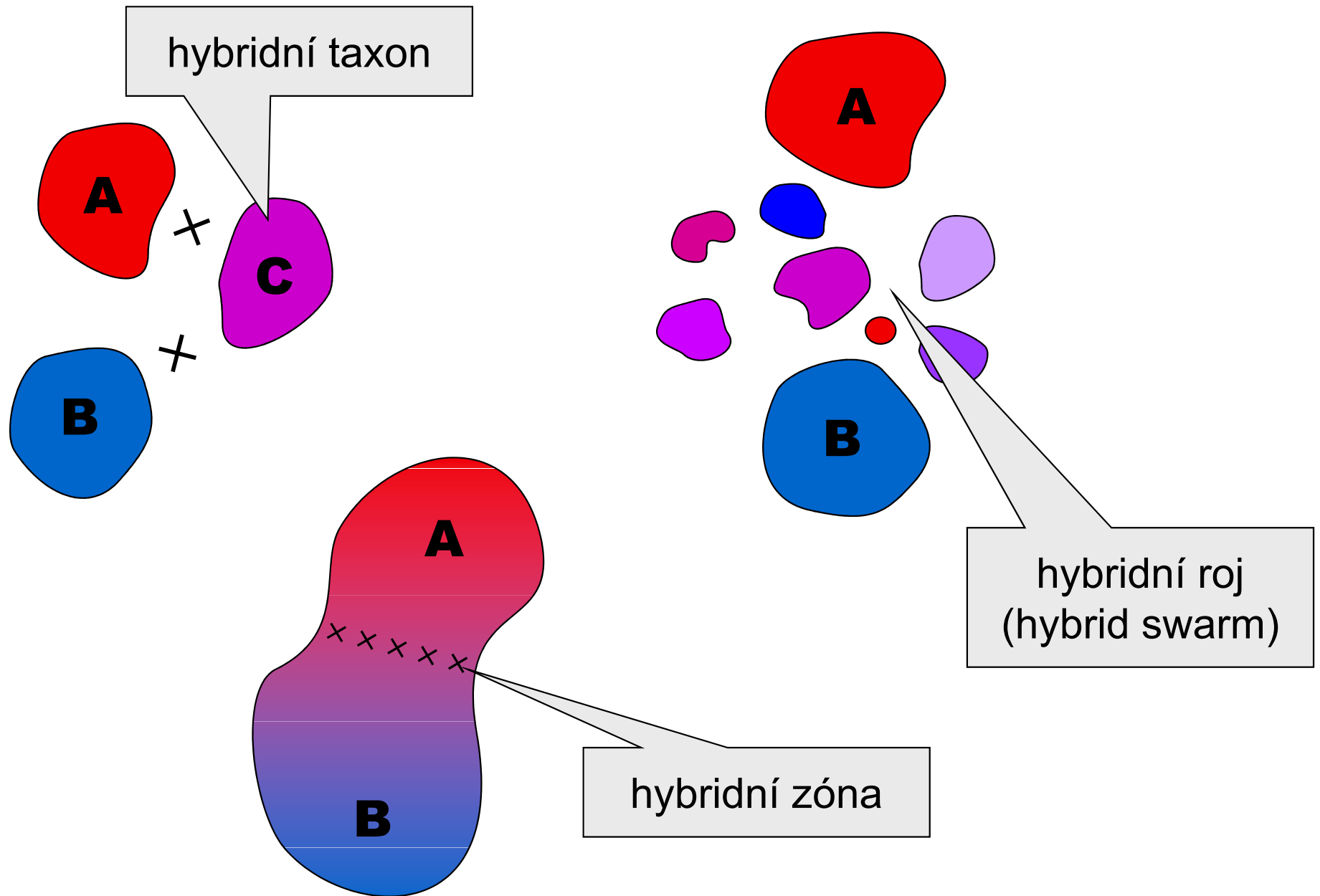

NewHybrids

- pravděpodobnost, že daný vzorek je tvořen směsí parentálních genotypů, F1, F2 a zpětných kříženců
- bayesovský přístup, MCMC

Možné výsledky hybridizace

Hybridní zóna = oblast, ve které se dvě geneticky odlišné populace setkávají, kříží a dávají vzniknout alespoň nějakému hybridnímu potomstvu (Barton a Hewitt 1985)

Hybridní zóny mohou být

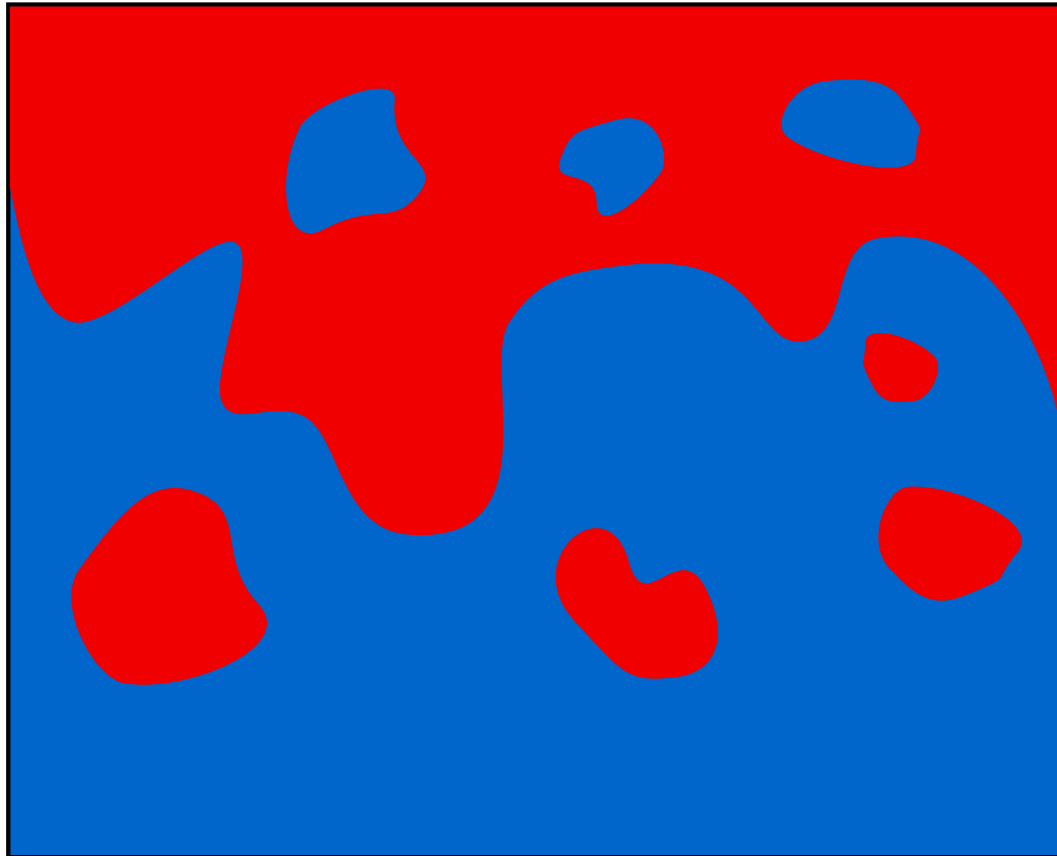
- primární
- sekundární
- tenzní, mozaikové, rozložené (staggered), skvrnové (mottled), ...

Typy selekce

- vnější (extrinsic selection)
- vnitřní (intrinsic selection - prezygotická, postzygotická bariéra)

Mozaiková hybridní zóna:

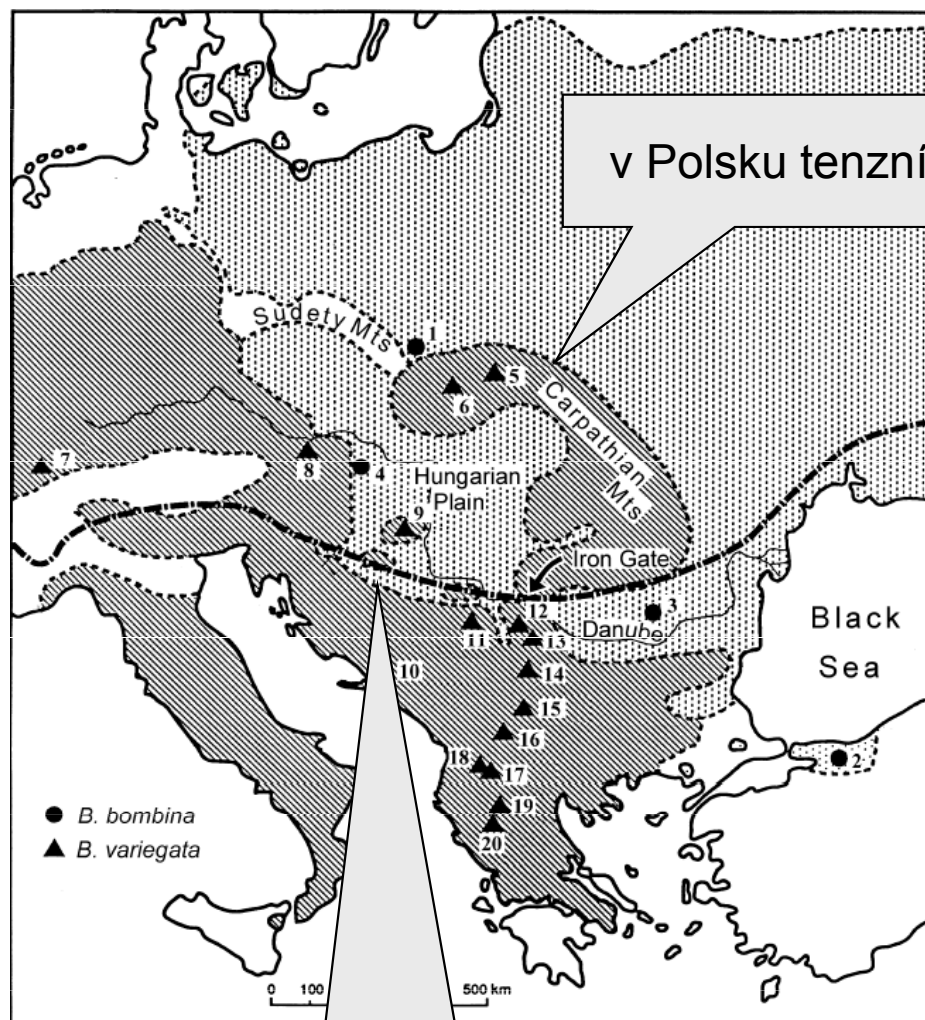
- vliv vnějšího prostředí
- vlastně soubor několika hybridních zón
- př.: kuňka obecná (*Bombina bombina*) a k. žlutobřichá (*B. variegata*) v Chorvatsku (ve střední Evropě tenzní typ)

Bombina:

v Polsku tenzní

B. bombina:

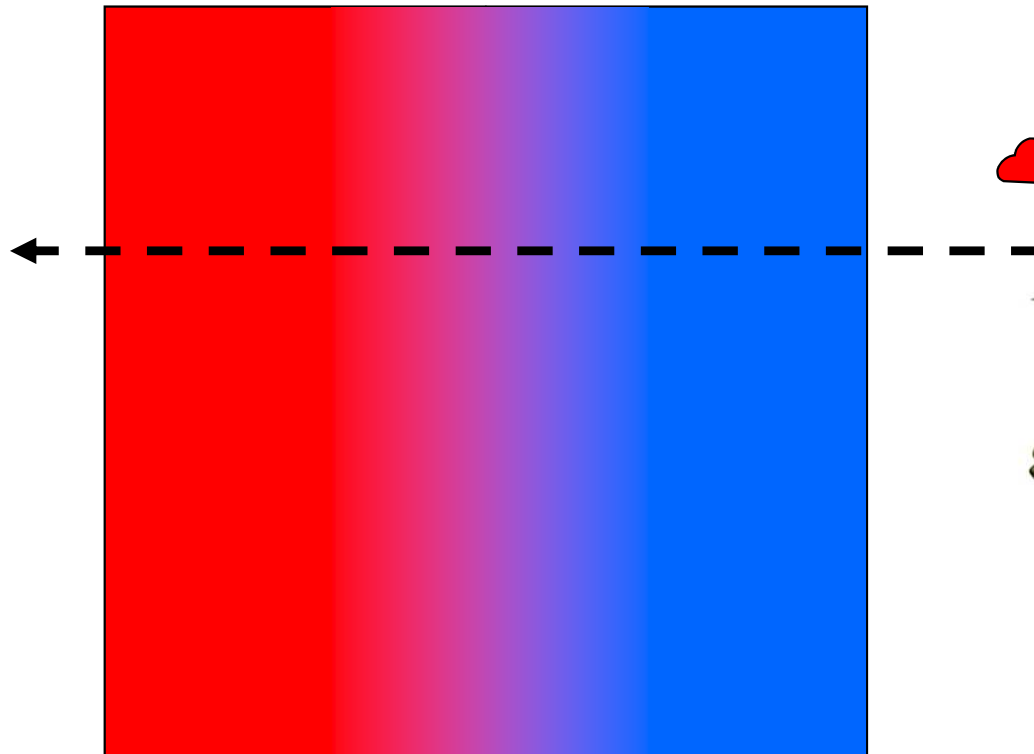
nížiny
převážně ve vodě
repr. ve větších
vodních plochách
tenčí kůže
teritoriální
530 Hz
delší vývoj

v Chorvatsku mozaiková

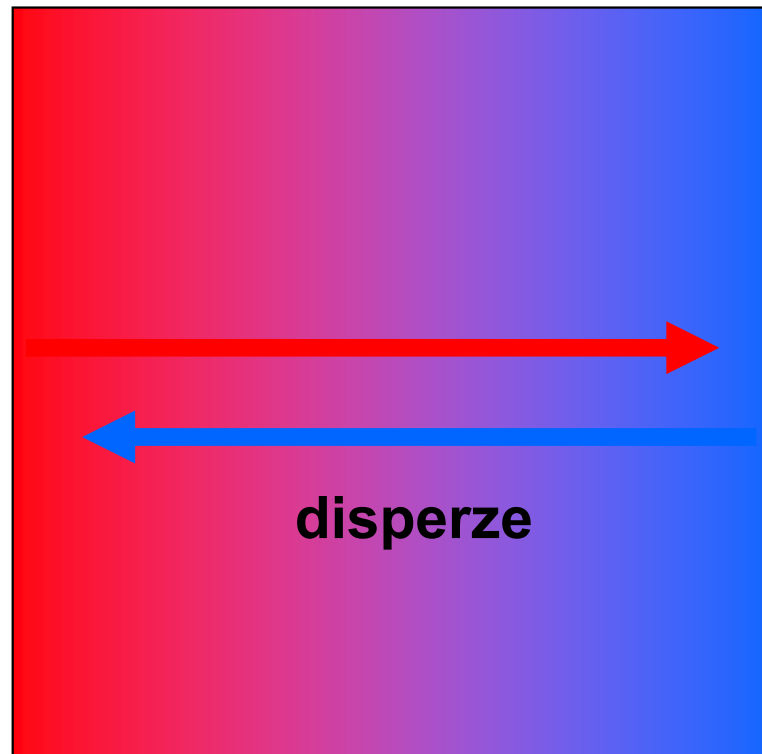
B. variegata:

hory, pahorkatiny
terestrická
repr. v menších
loužích
tlustá kůže
neteritoriální
580 Hz
kratší vývoj

Tenzní zóna je když...

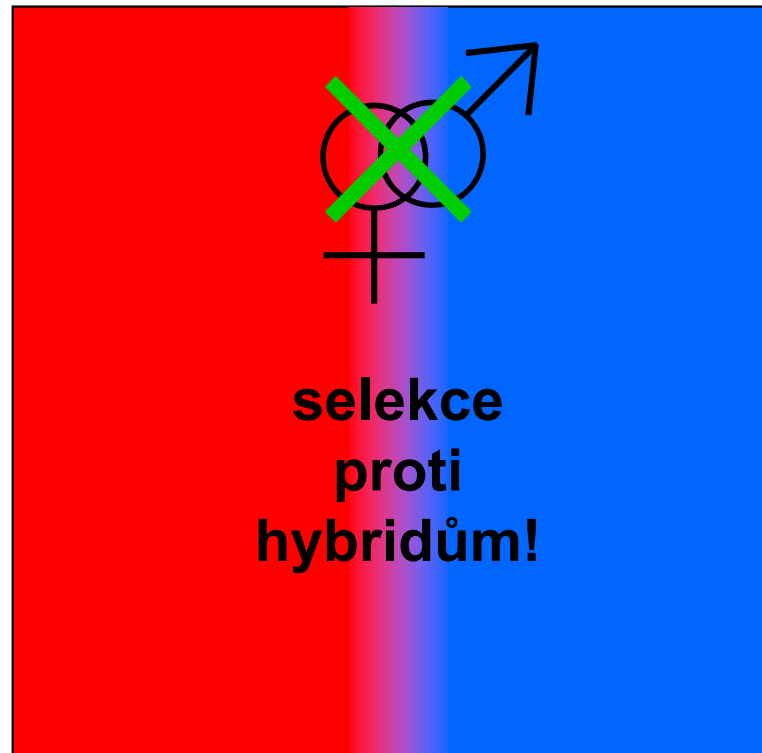
Tenzní zóna je když...

⇒ rozšiřování zóny

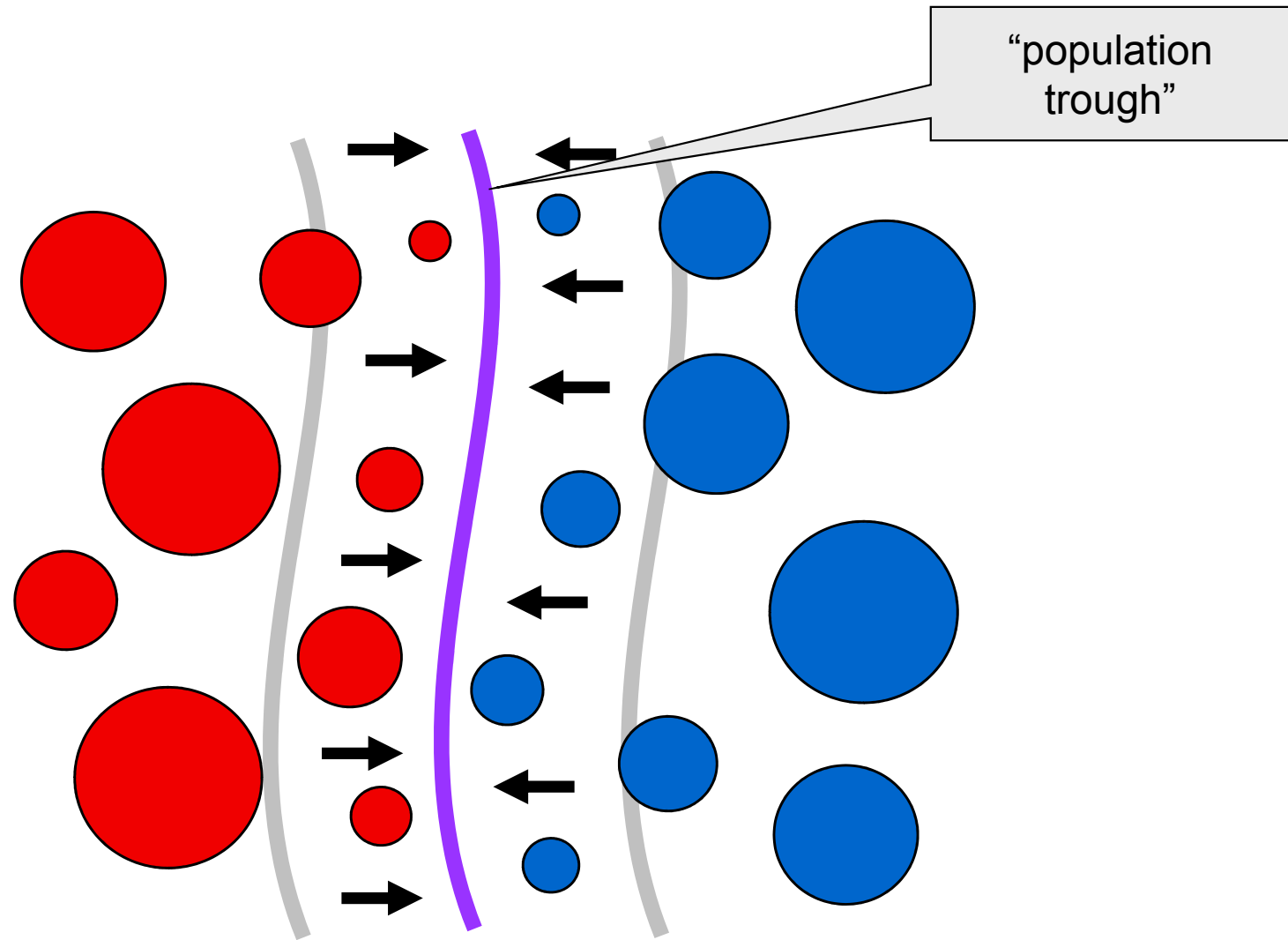

Tenzní zóna je když...

⇒ zužování zóny

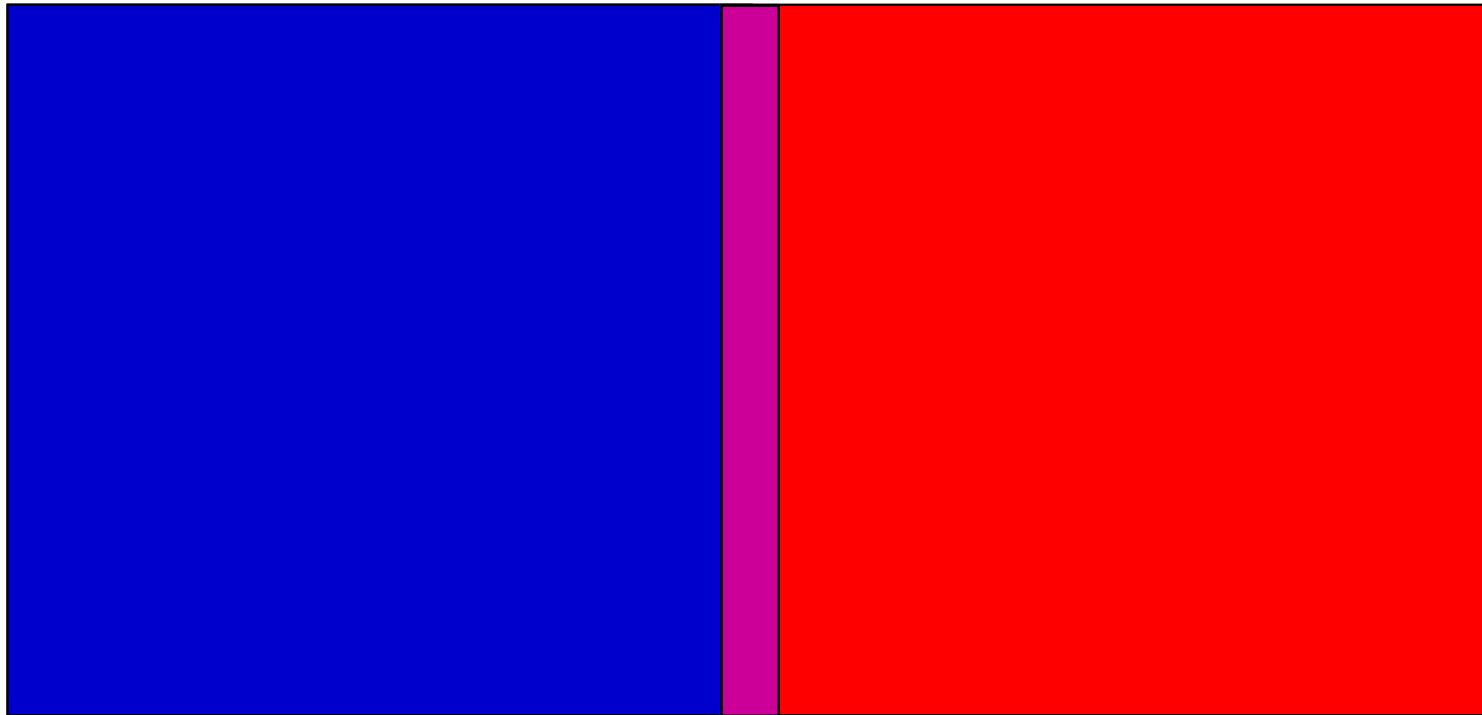
Tenzní zóna udržována dynamickou rovnováhou mezi disperzí a selekcí

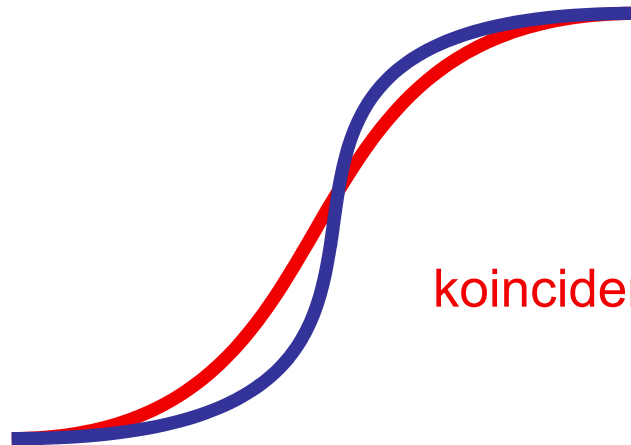

Tenzní zóna není závislá na vnějších podmínkách (intrinsic selection) $\Rightarrow$
její pozice se ustálí na místě geografické překážky nebo nejnižší populační hustoty
(„populační prohlubeň“ = „population trough“)

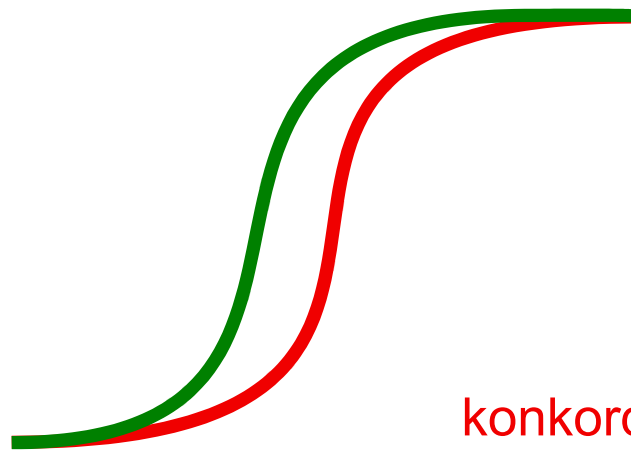
Teorie klin:

sekundární kontakt: koincidentní a konkordantní klíny

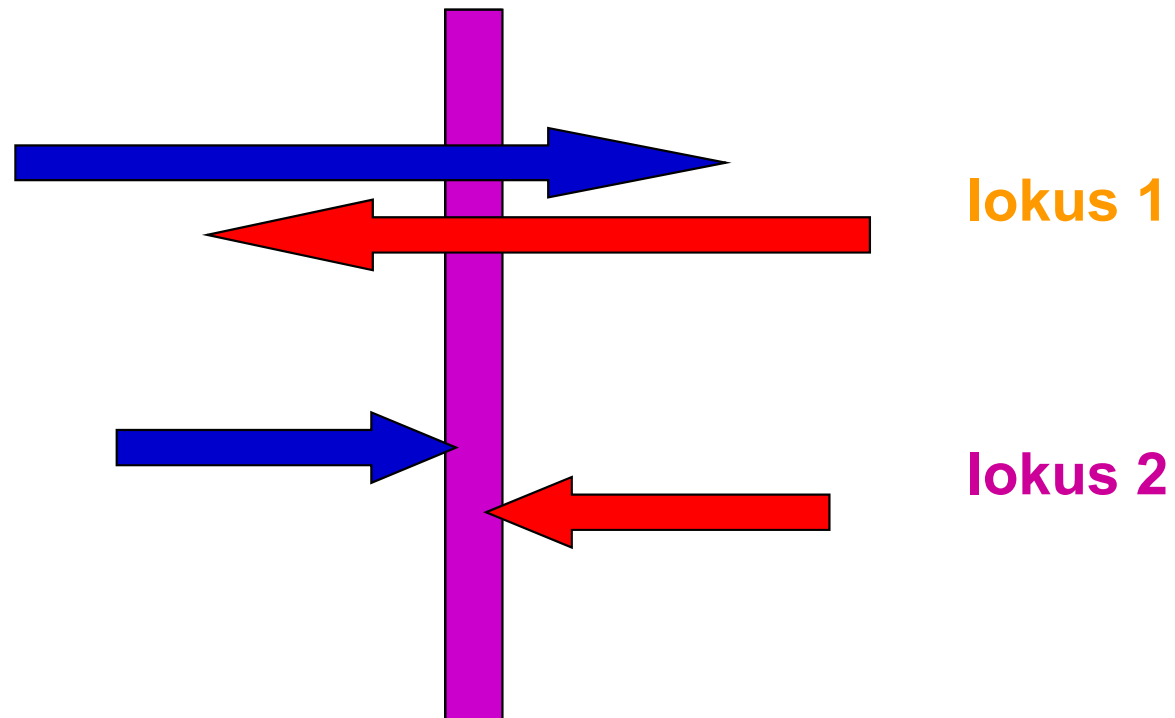
koincidence = souhlasná pozice středů

konkordance = souhlasný tvar klin
(v praxi většinou souhlasné šířky)

Teorie klin:

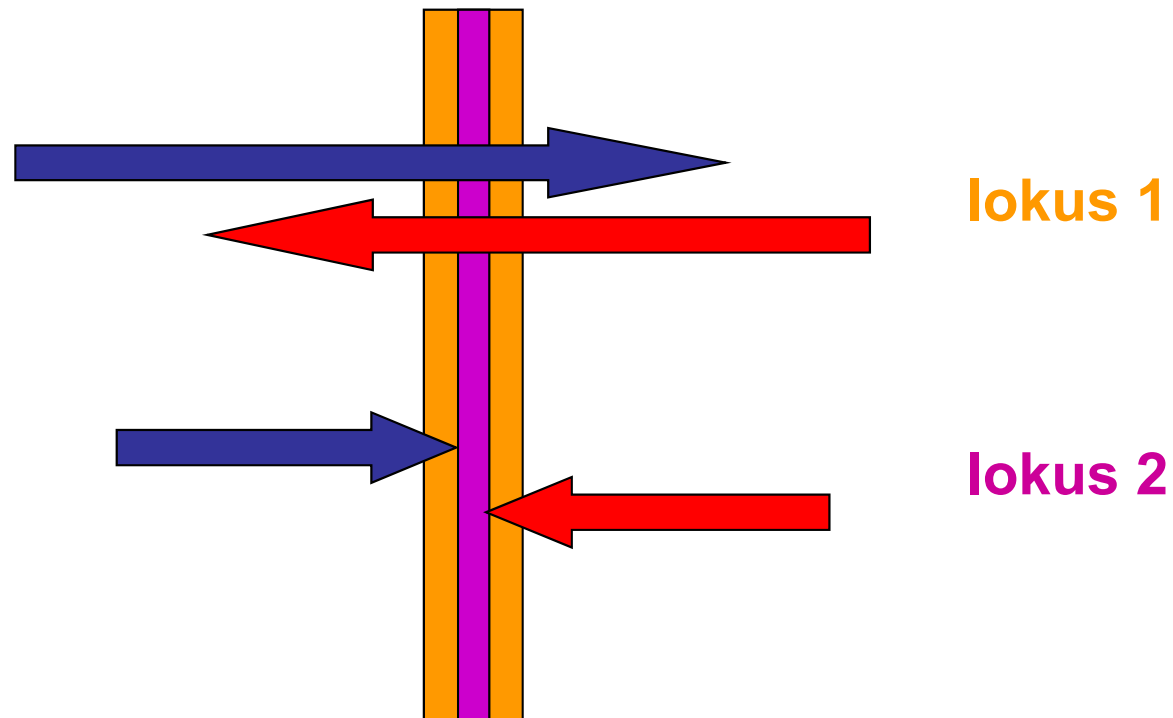
neutrální vs. selektované lokusy

Teorie klin:

neutrální vs. selektované lokusy
s postupujícím časem konkordance mizí ...

... ale selekce tlačí klíny pro jednotlivé lokusy k sobě
⇒ udržuje koinkidenci

Teorie klin:

občas ...

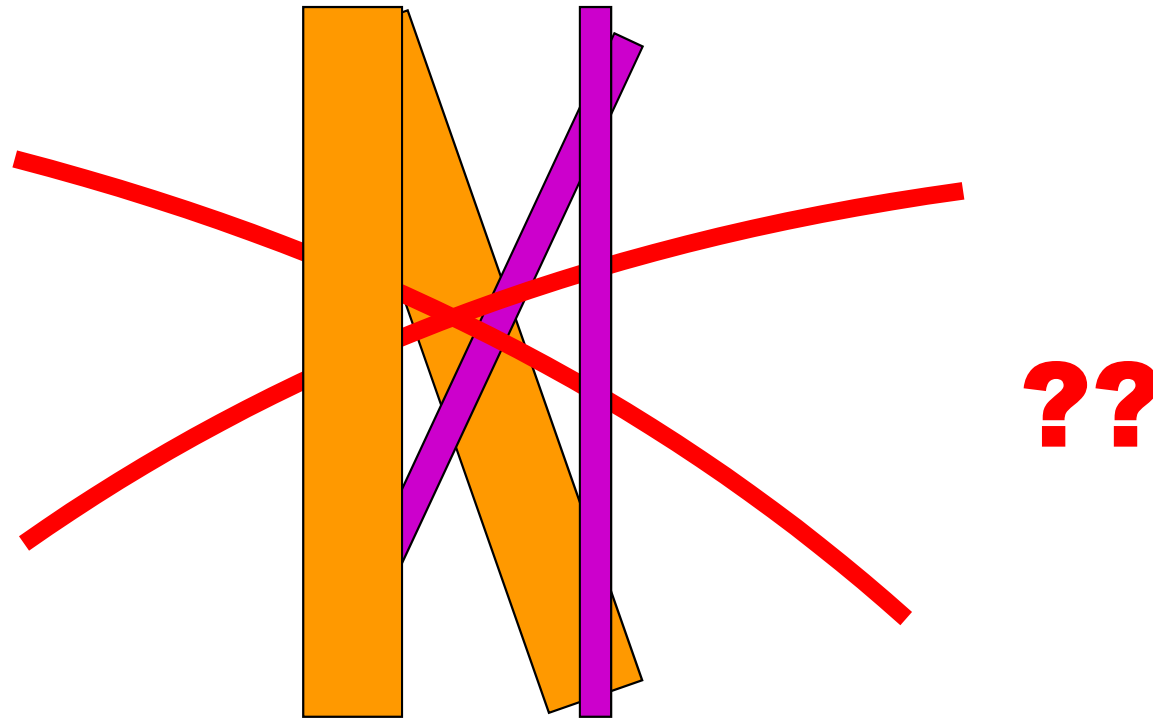
lokus 1

lokus 2

... ale klíny stále paralelní

Teorie klin:

cline models (diffusion approximation etc.), linkage disequilibrium, evolutionary parameters

problém, jak analyzovat

Studium hybridní zóny

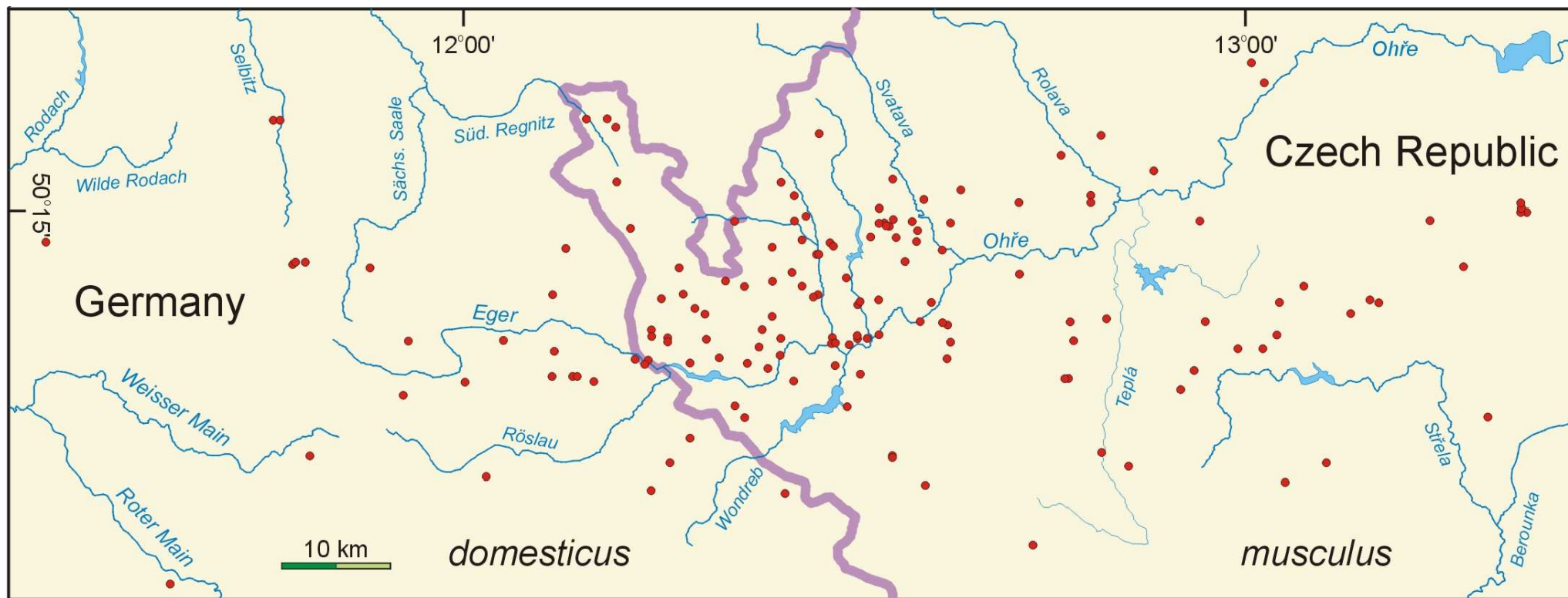
1. Vzorke podél lineárního nebo 2D transektu, geografické koordináty lokalit
2. Genetická (morfologická, behaviorální atd. analýza)
... problém nezávislosti vzorků (F_{ST} , F_{IS} ... efektivní počet alel)
3. Geografické klíny
4. Odhad disperze, selekce a dalších parametrů
5. Alternativní přístupy:
  - monotónní klíny
  - 2D analýza
  - genomické klíny
  - konkordanční analýza

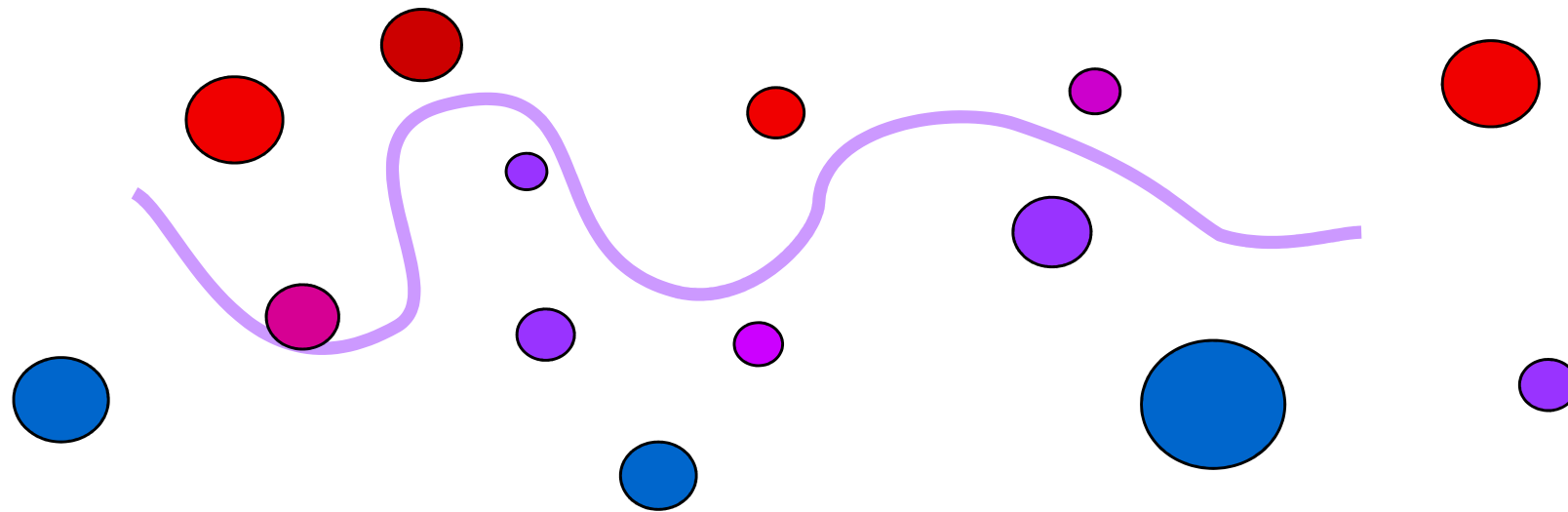
Případová studie: hybridní zóna domácích myší

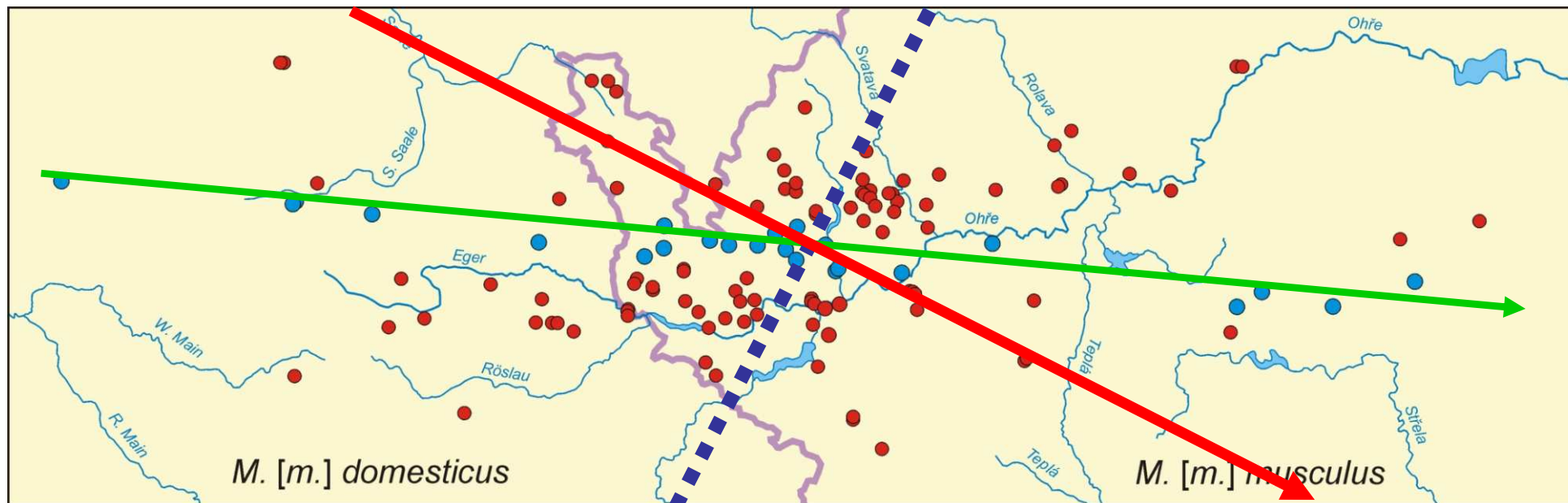
Případová studie: hybridní zóna domácích myší

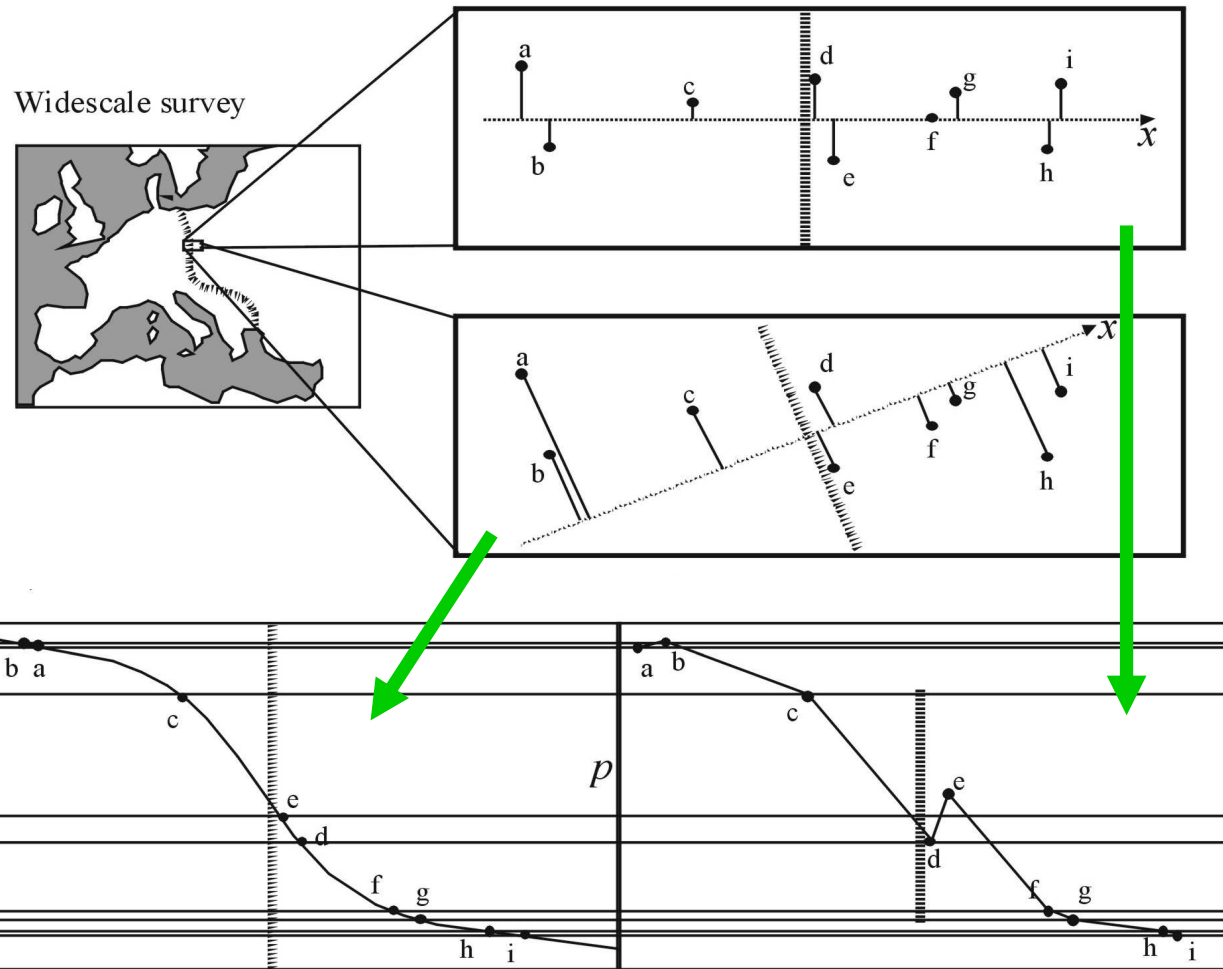

průběh hybridní zóny může být komplikovaný....

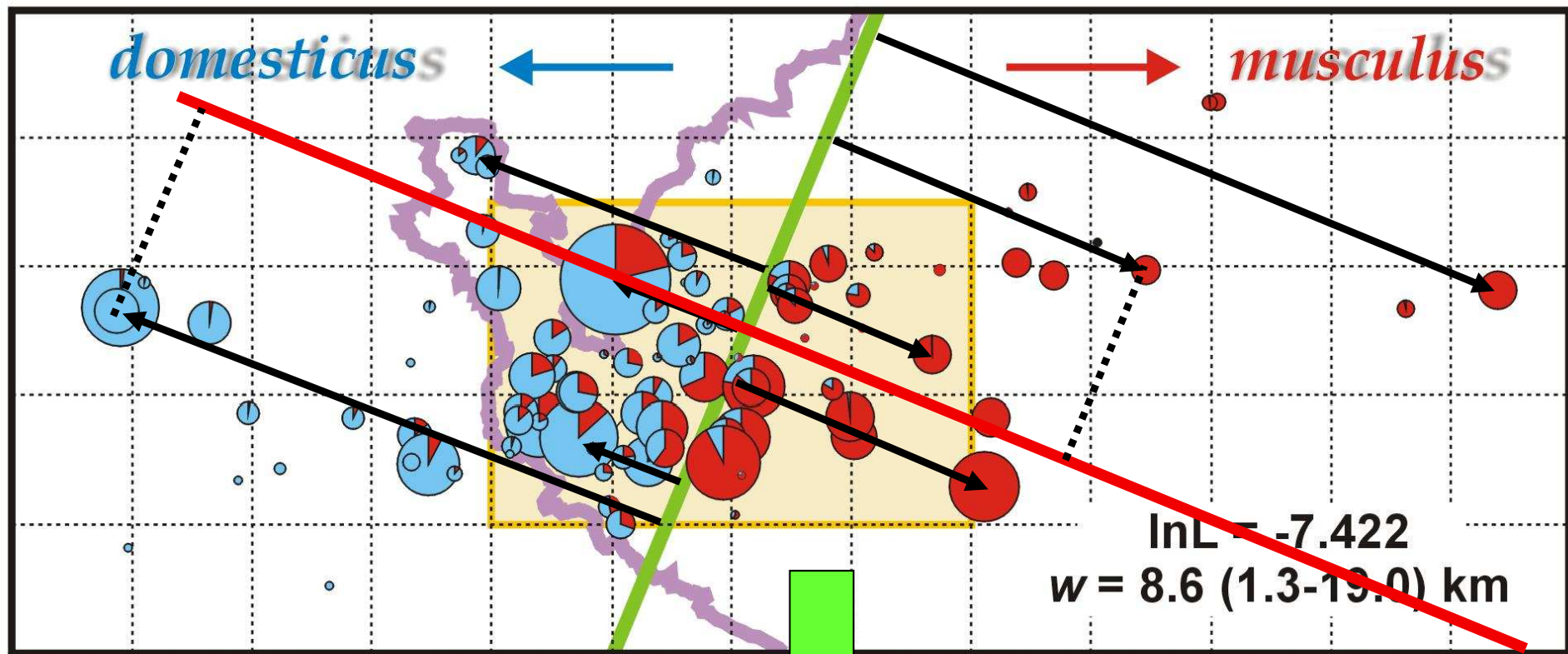
... navíc předem většinou neznáme, nebo extrapolujeme z globálního směru

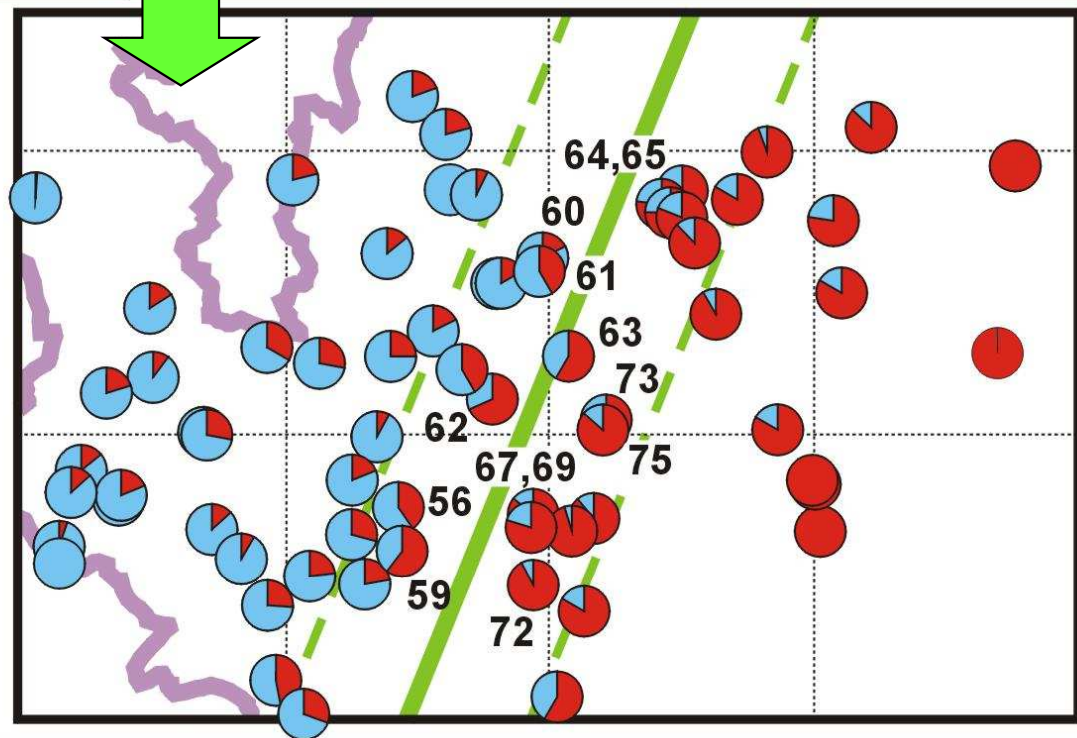

Real local cline

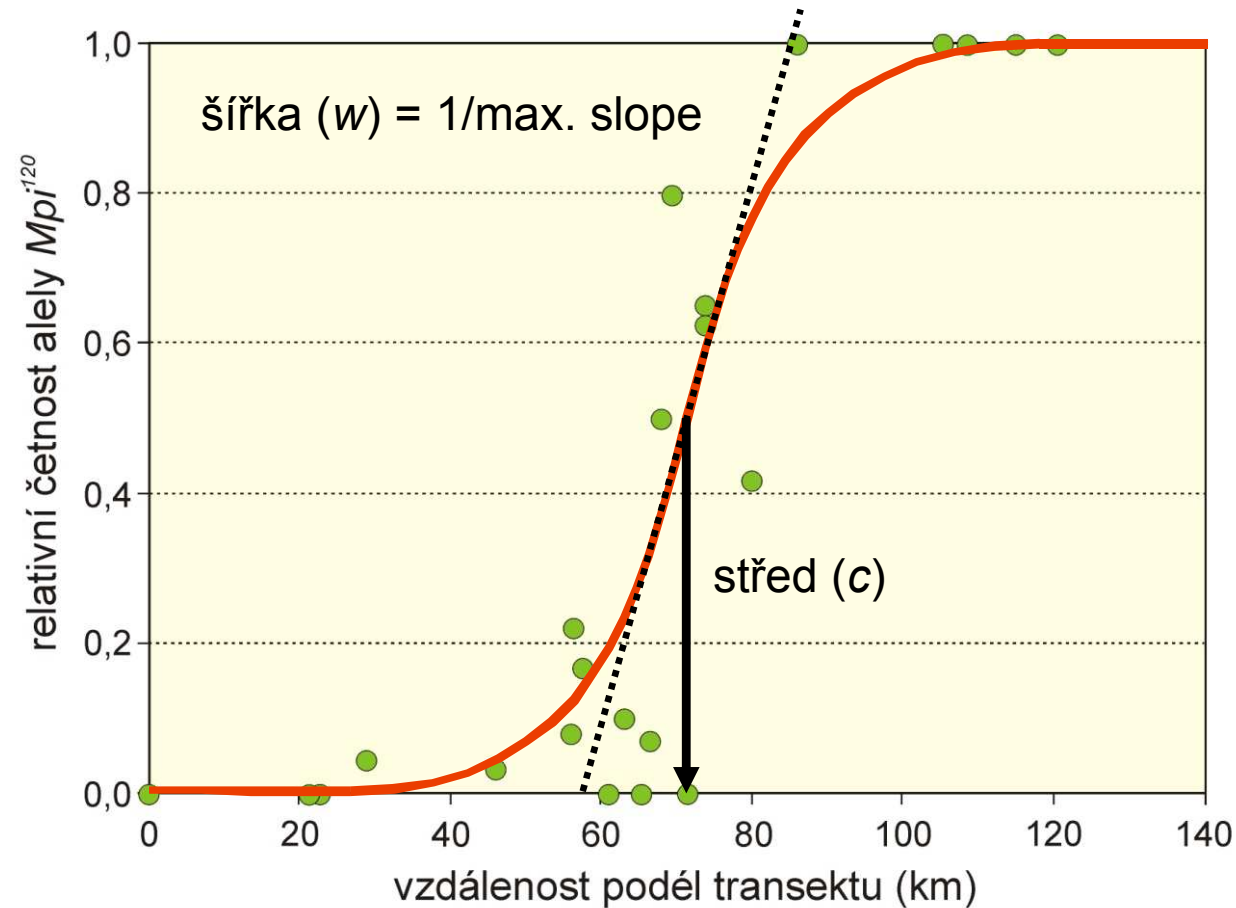
**Cline interpolated
from widescale survey**

2D → 1D kliny

Příklad: M_{pi}

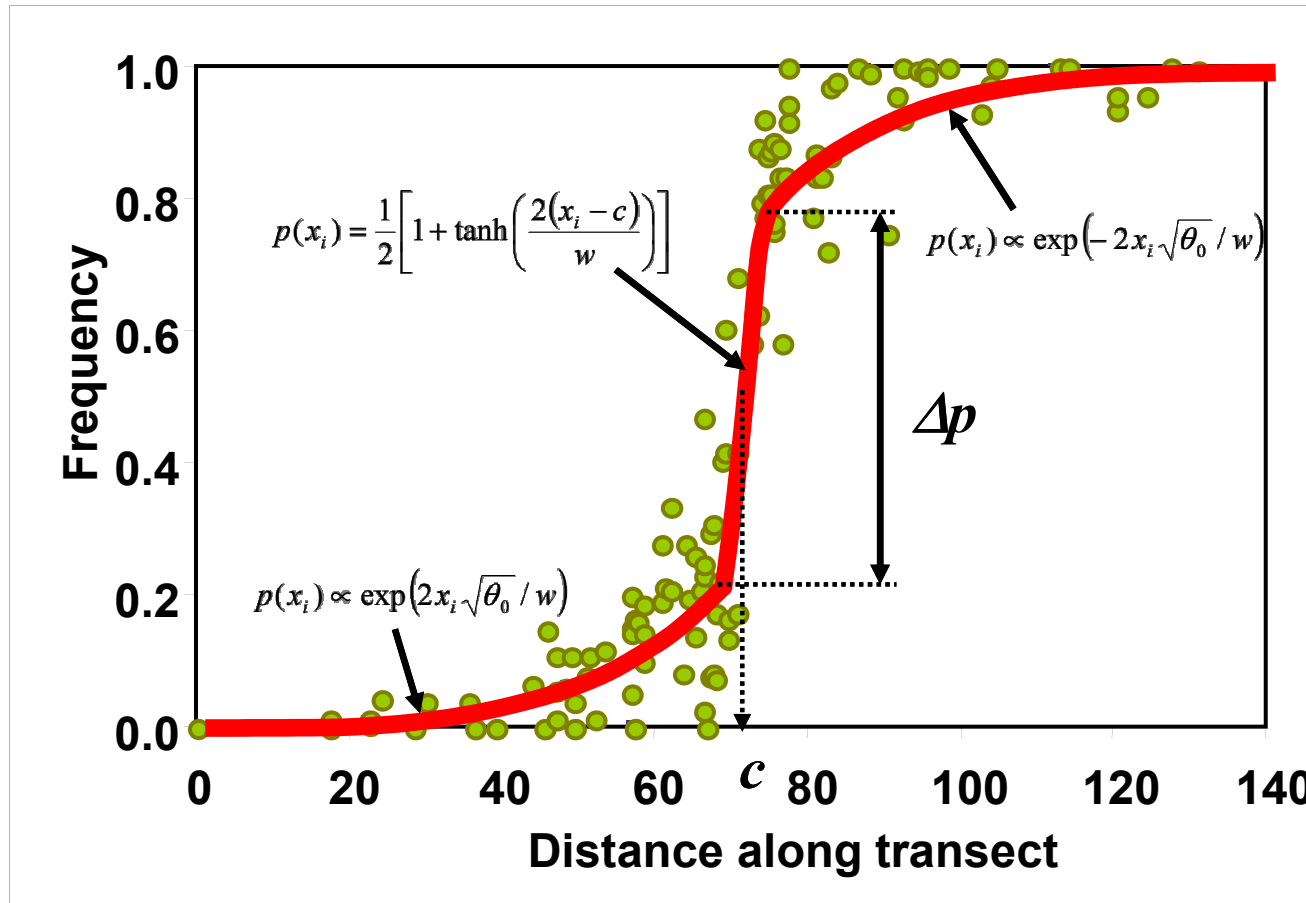

- proložení: např. logistická regrese × modely založené na teorii klin
- **sigmoidní model**: hyperbolická tangenciální funkce:

$$p(x_i) = \frac{1}{2} \left[1 + \tanh \left(\frac{2(x_i - c)}{w} \right) \right]$$

Více genů:

„stepped“ model (symetrický, asymetrický)

- vazbová nerovnováha v důsledku přílivu rodičovských kombinací $\Rightarrow$
- zesílení selekce ve středu zóny $\Rightarrow$ centrální schod
- introgresní „ocasy“ vypovídají o selekci na jednotlivé lokusy

Z hodnot LD a klinálních parametrů můžeme odhadnout některé další klíčové evoluční parametry:

• **dispersal:** $\sigma = w \sqrt{\frac{R\bar{r}}{1+\bar{r}}}$

• **effective selection:** $s^* = 8 \left(\frac{\sigma}{w} \right)^2$

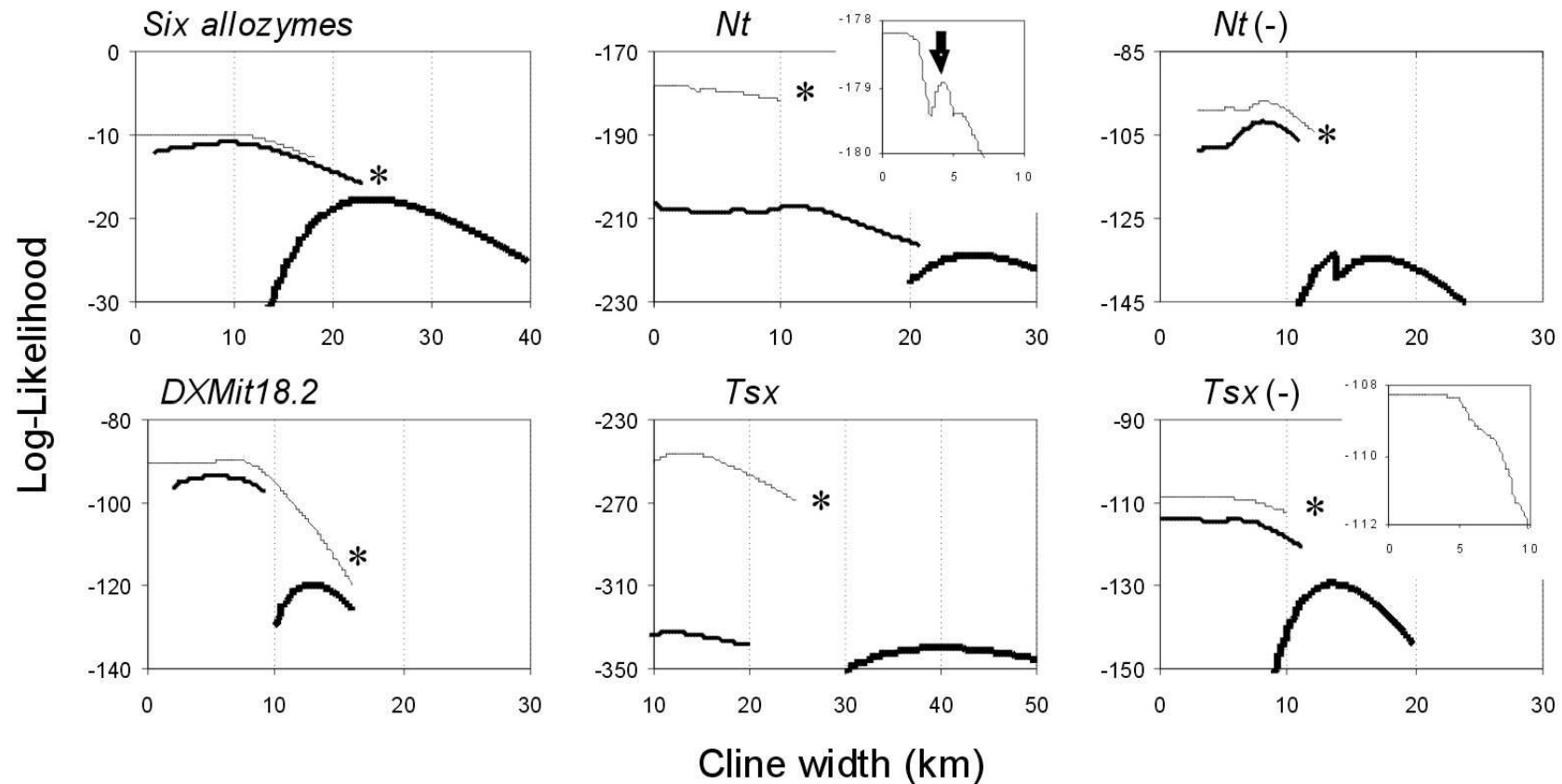
• **selection on marker loci:** $s_e = s^* \theta$

• **selection on selected loci:** $s = \frac{8\sigma^2}{B^2} \left[\ln \left(\frac{B}{w\Delta u} \right) \right]^2$

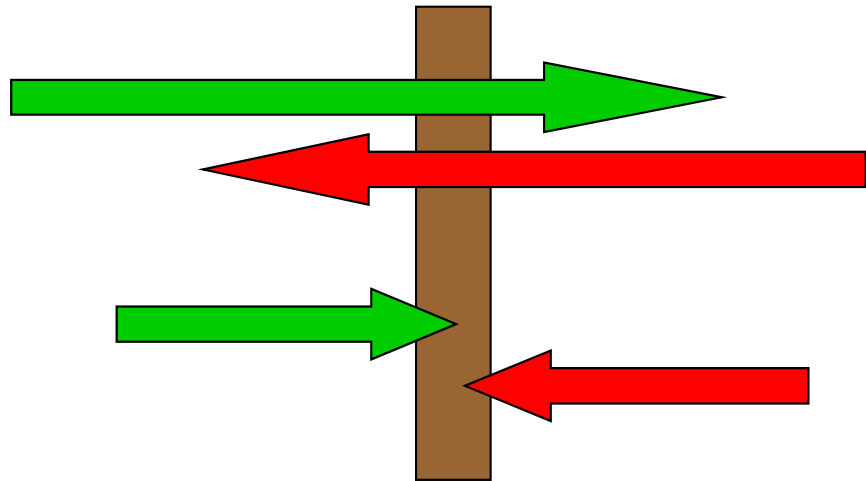
• **fitness of hybrids:** $\bar{W}_H = \left(\frac{w\Delta p}{B} \right)^{\bar{r}}$

• **number of loci under selection:** $n = \frac{\bar{r}B^2}{4\sigma^2 \ln \left(\frac{B}{w} \right)}$

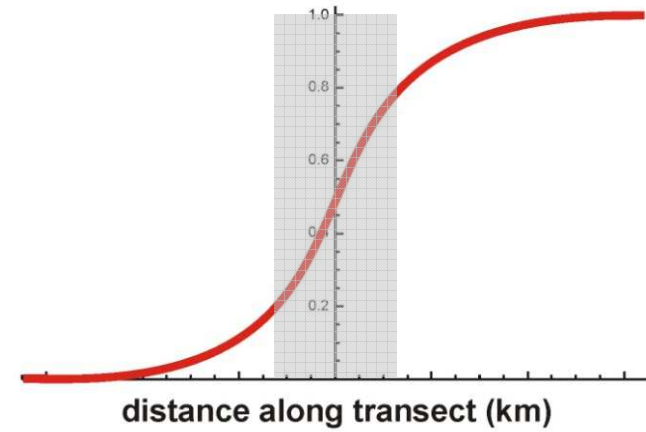
- srovnání modelů: LRT (jsou nestované); d.f. = rozdíl počtu parametrů
- likelihood profiles: jeden parametr fixován, zbytek: Metropolis-Hastings ...

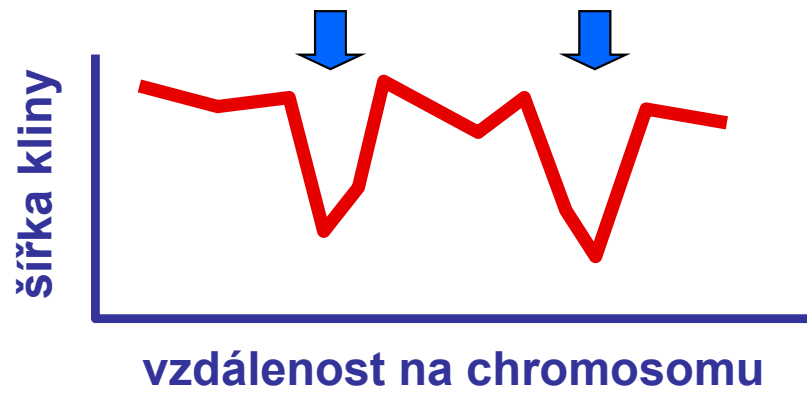
hybridní zóna

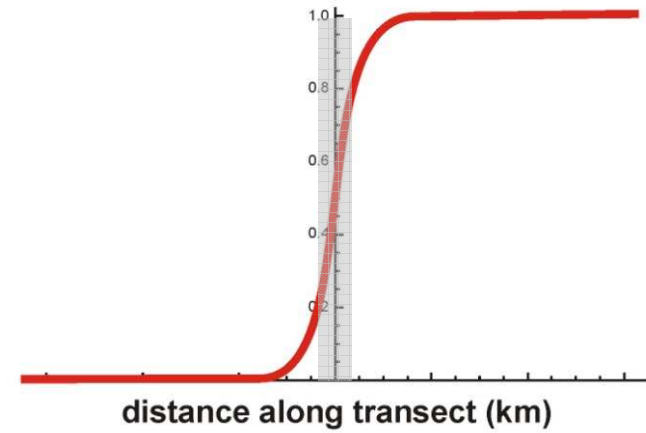
hybrid index

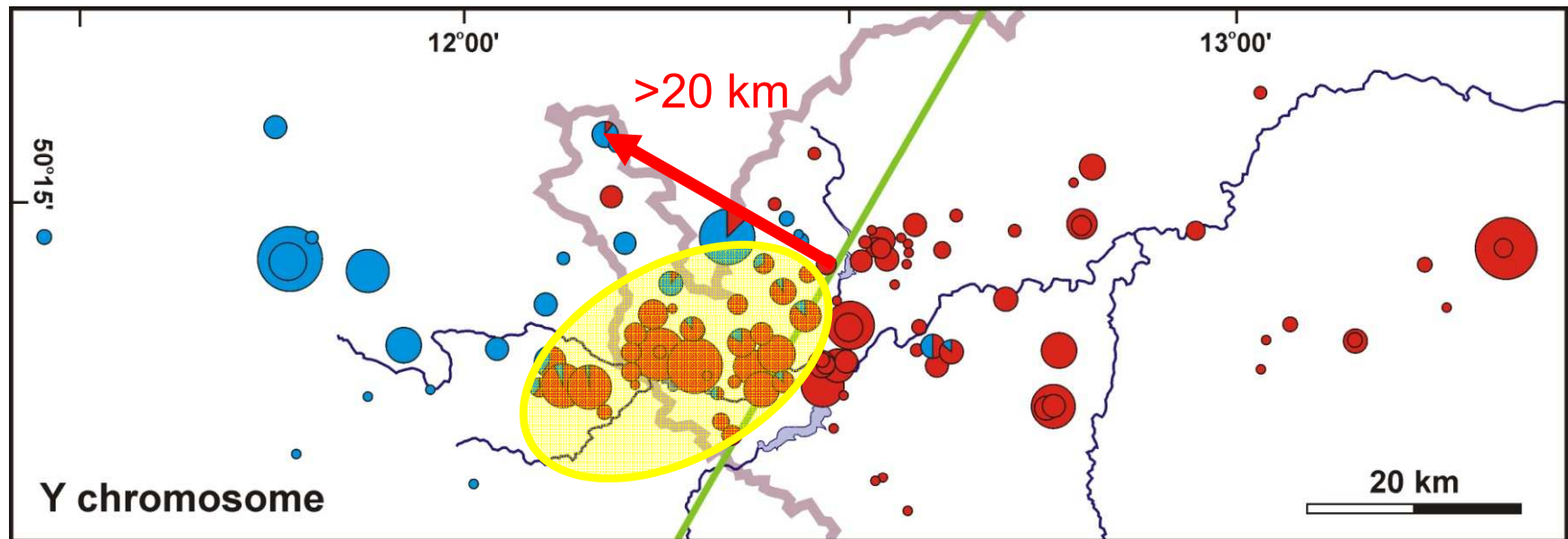
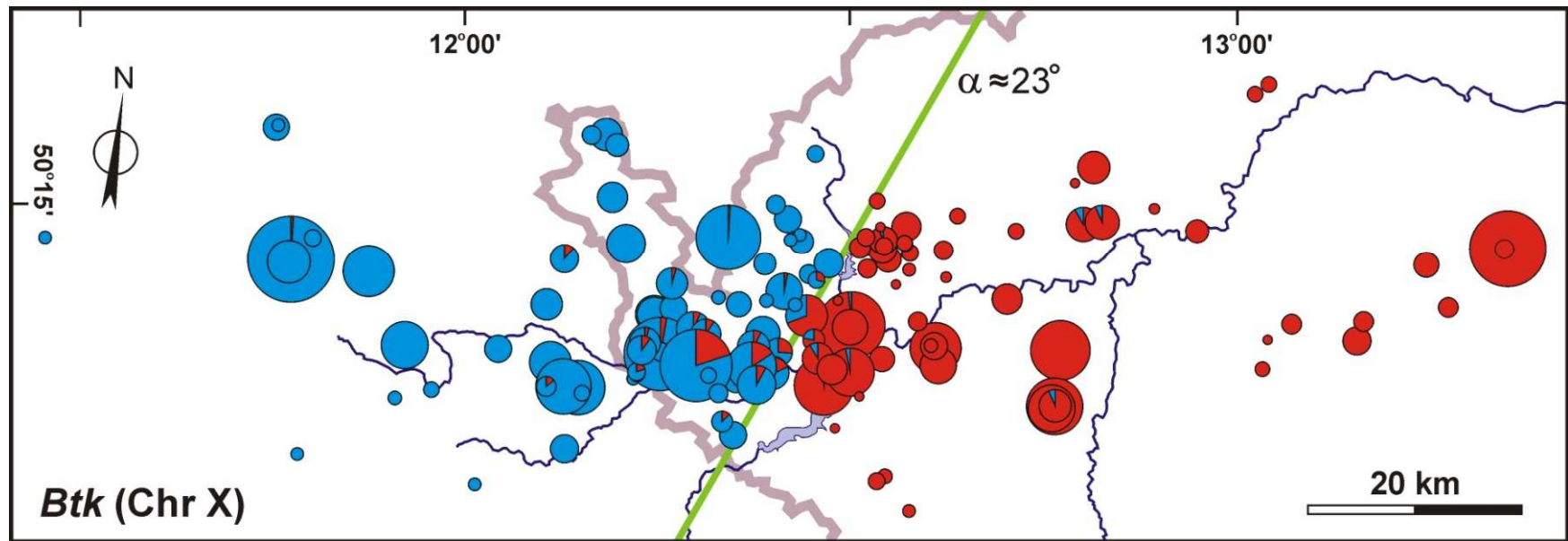
oblasti pod selekcí

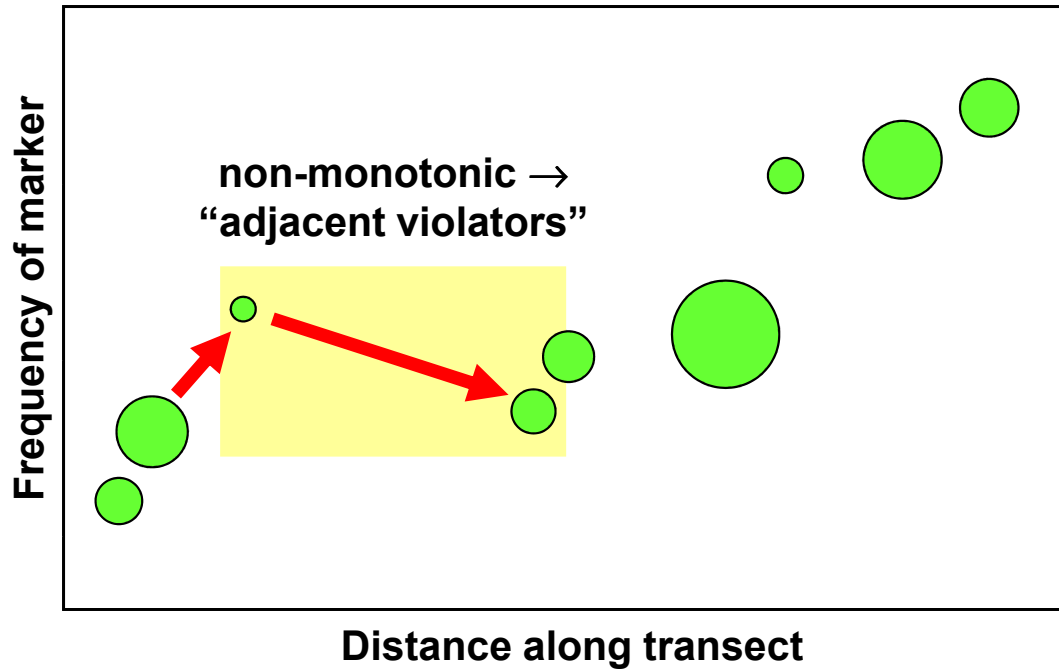
hybrid index

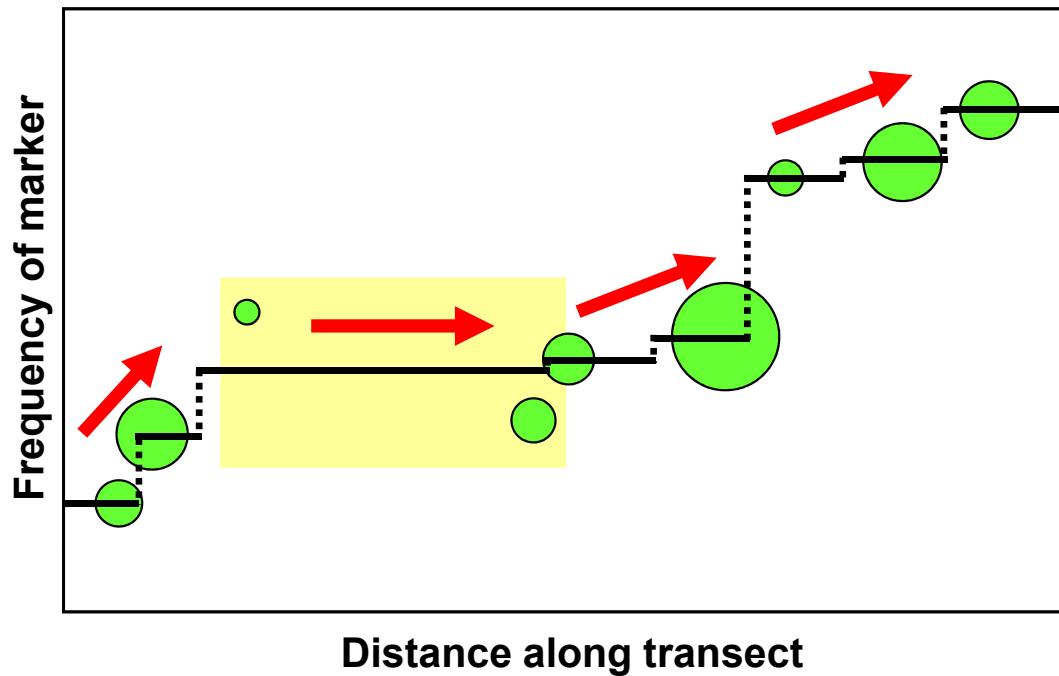
Problémy – chromozom Y

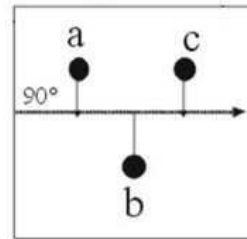
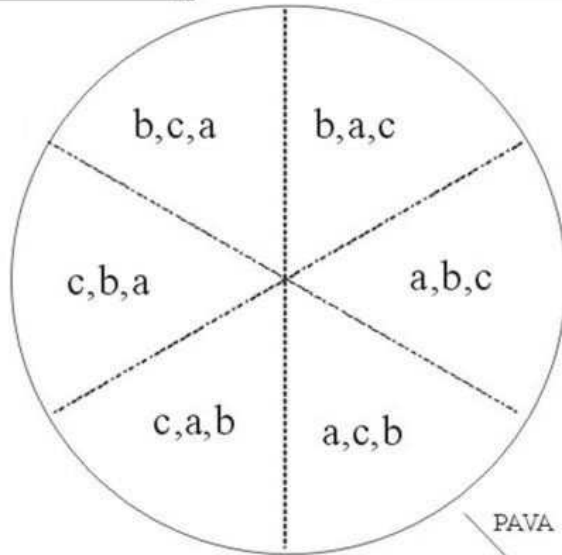
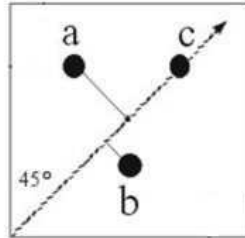
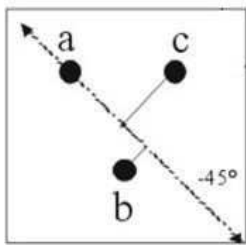
Pooled Adjacent Violators Algorithm (PAVA)

Brunk (1955)
Barlow et al. (1972)
Macholán et al. (2008)

PAVA for different orientations

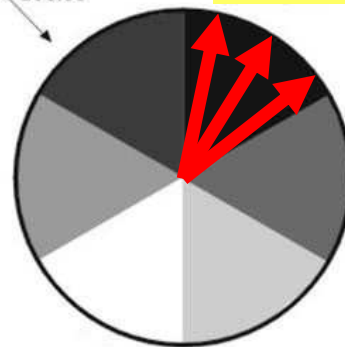

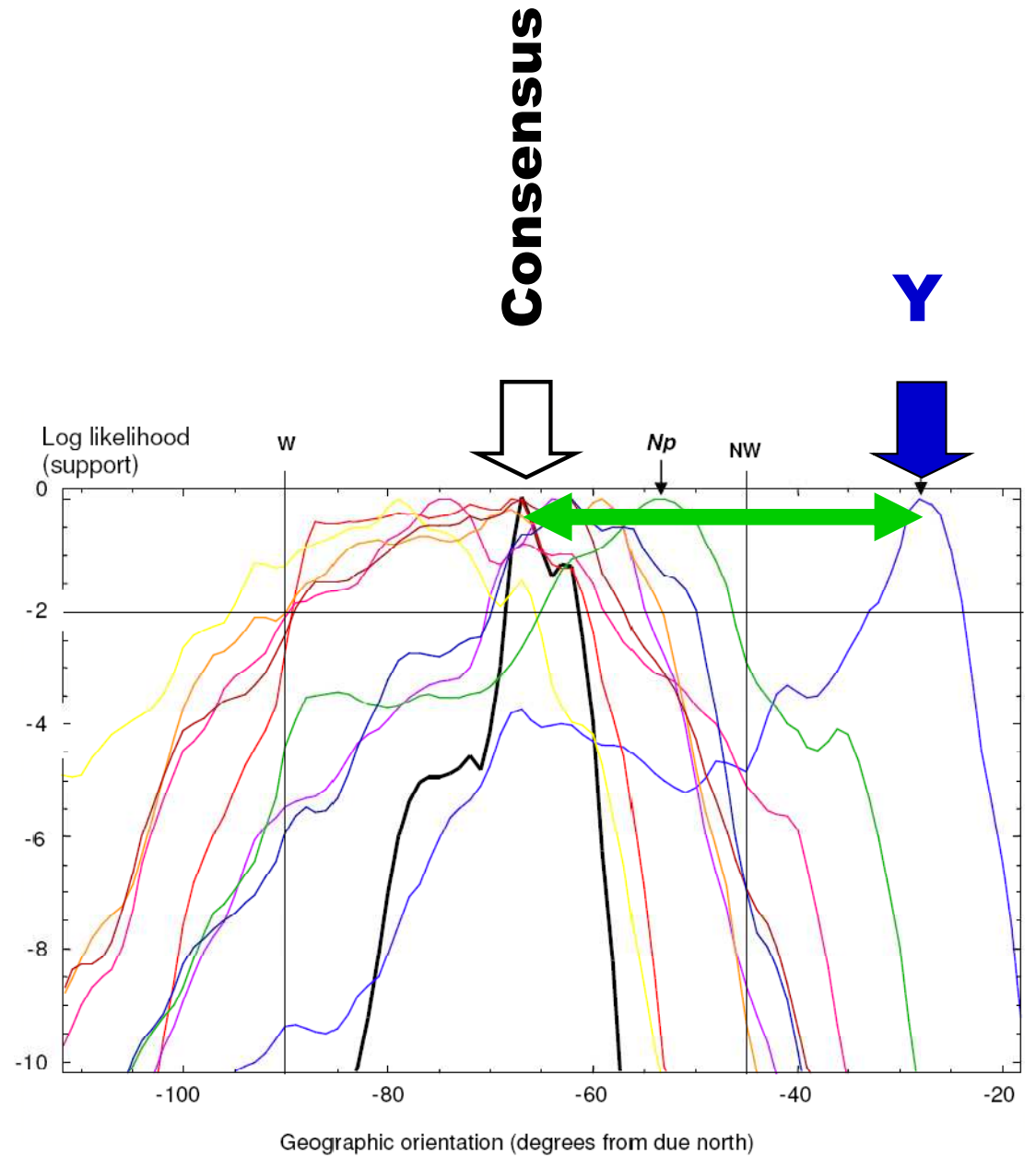
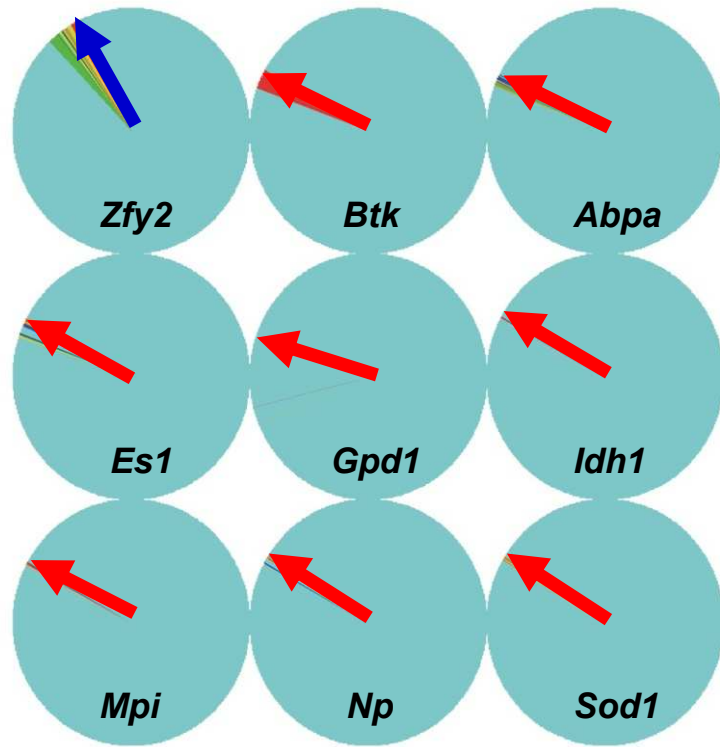
No. orientations = $N(N - 1)$

⇒ 3 sites: 6 different directions

⇒ 20 sites: 380 directions
accuracy $\approx 1^\circ$

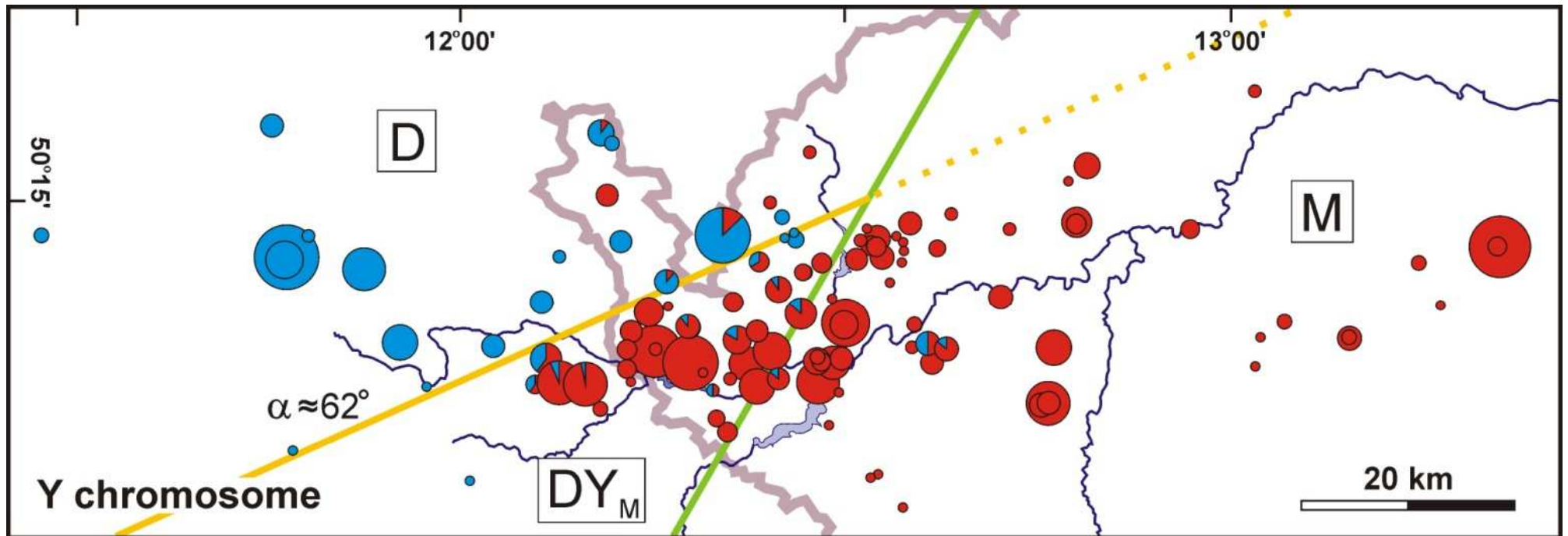
most likely direction

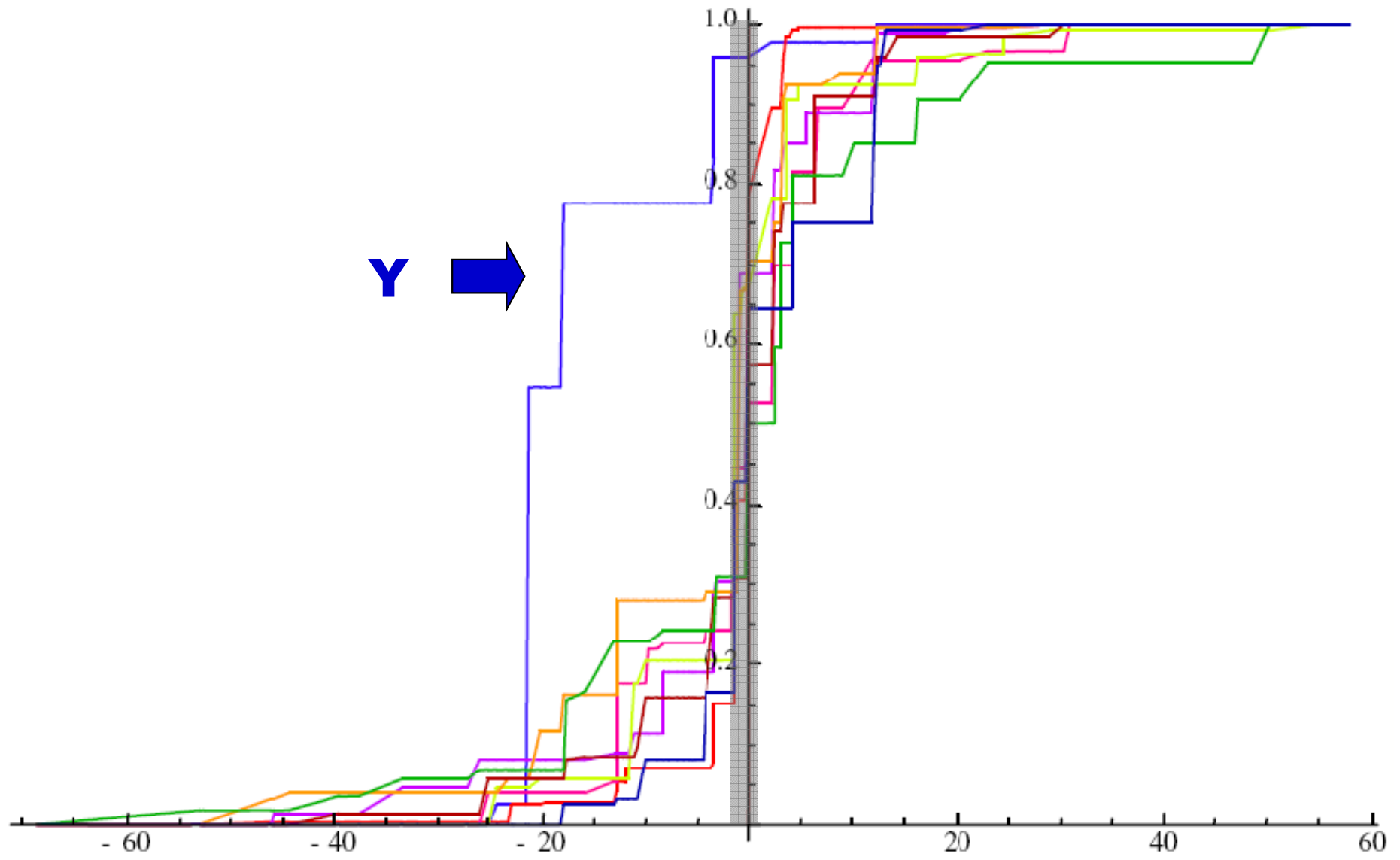

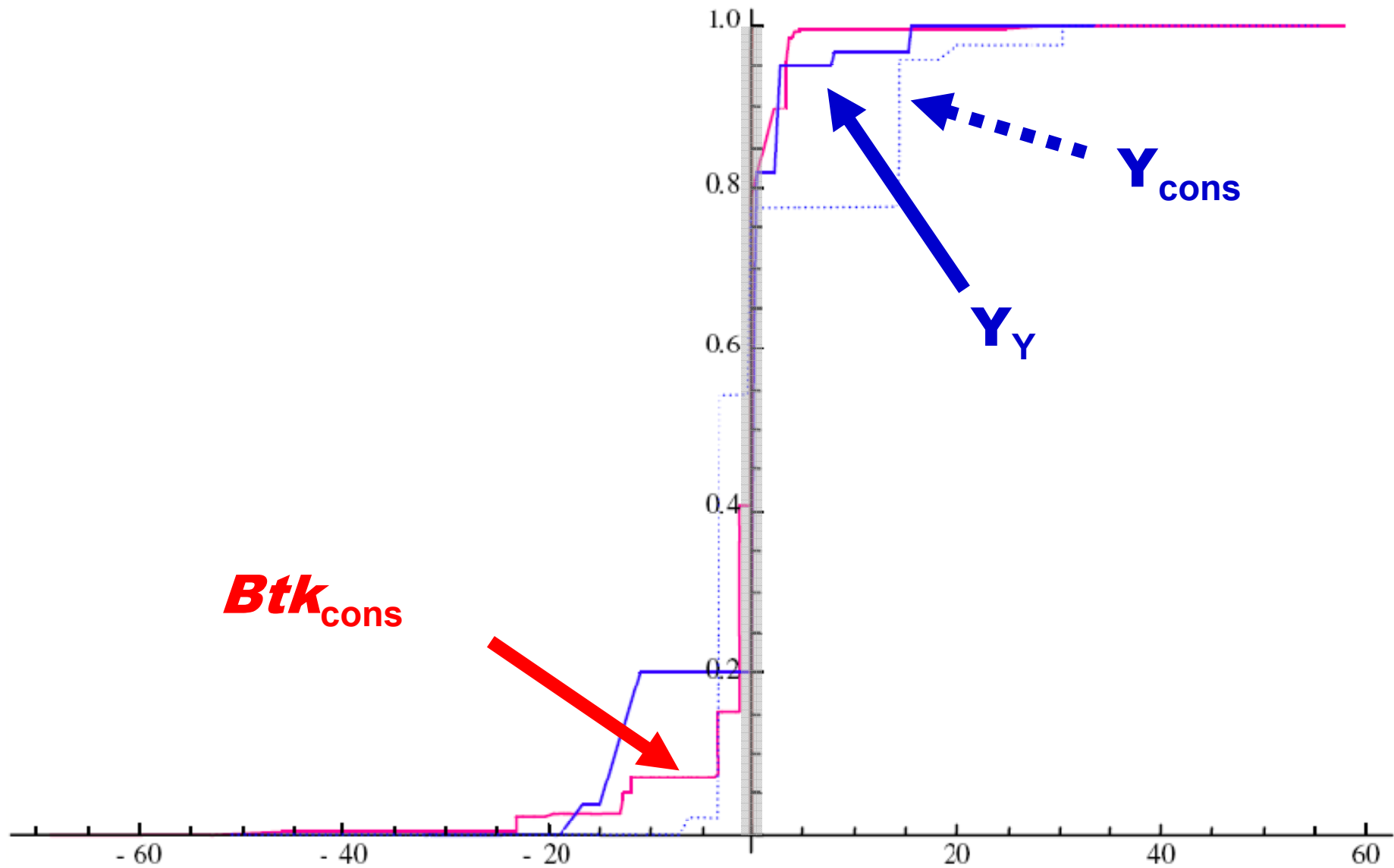
Problémy – chromozom Y

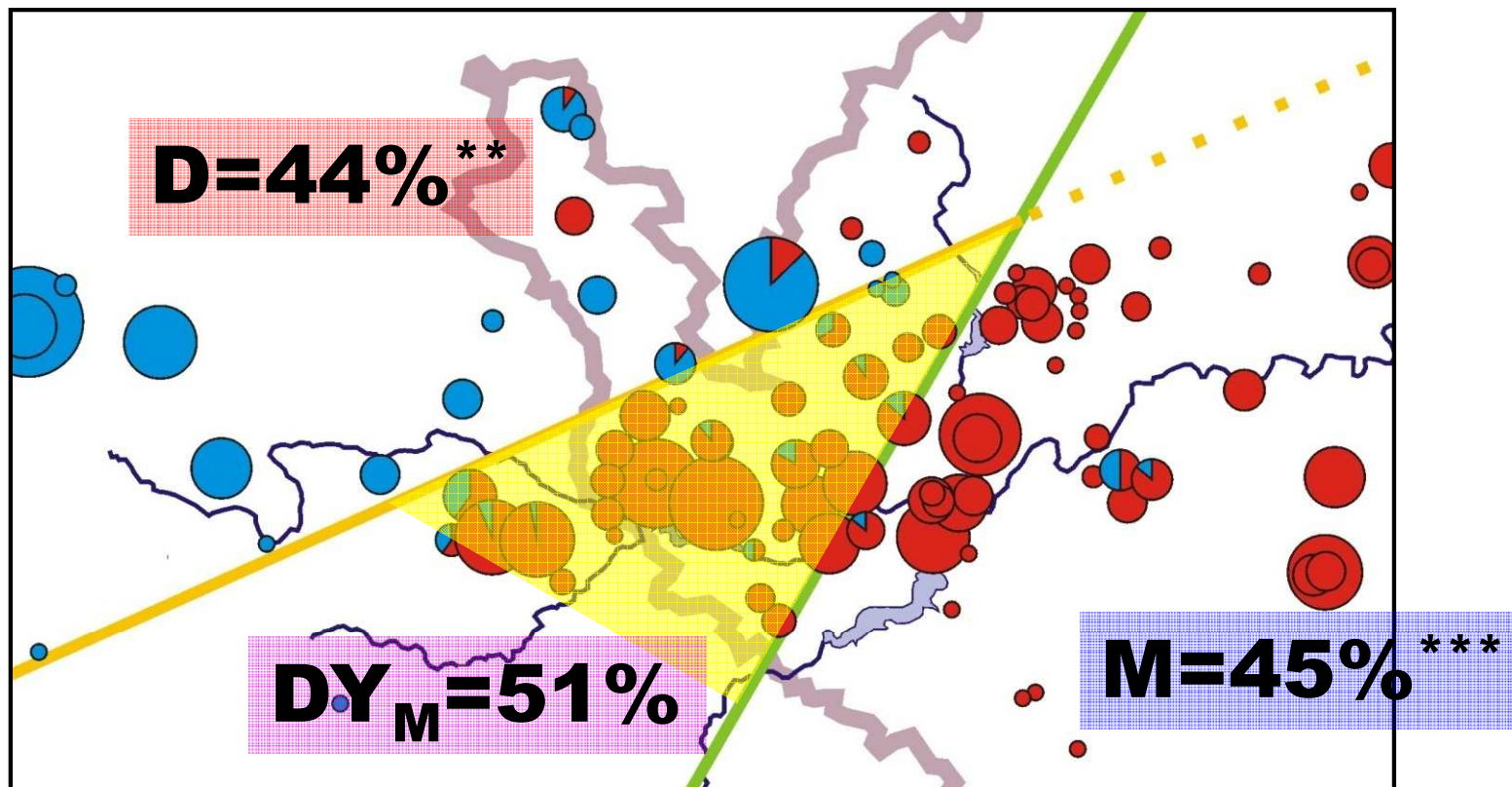
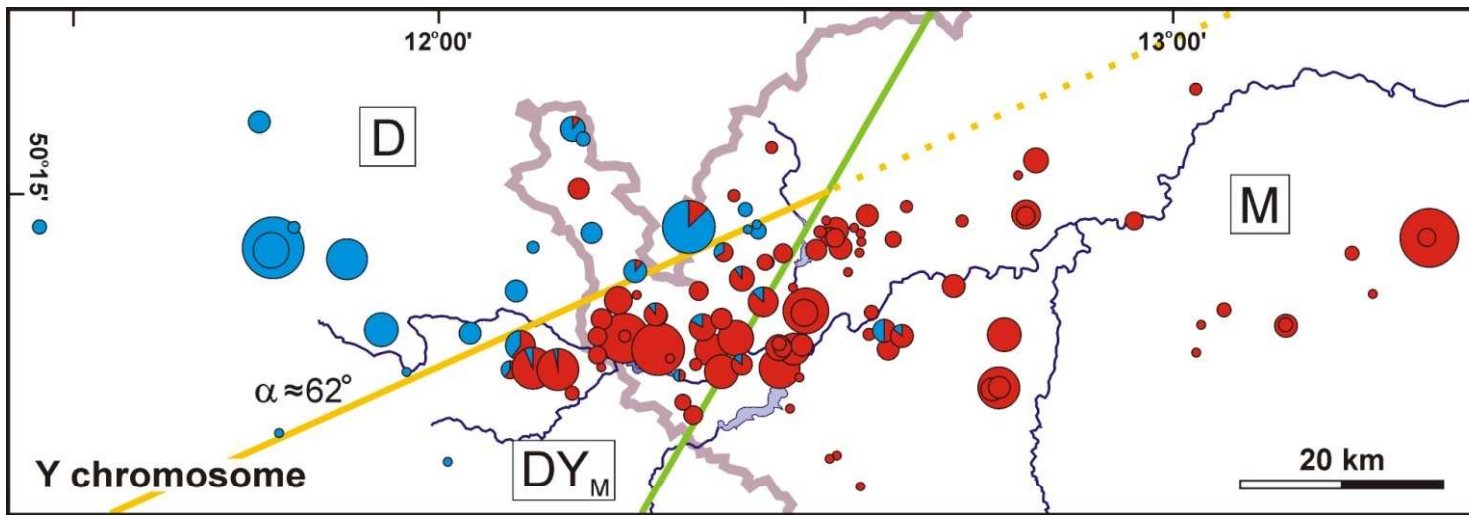

Monotonic clines – consensus orientation

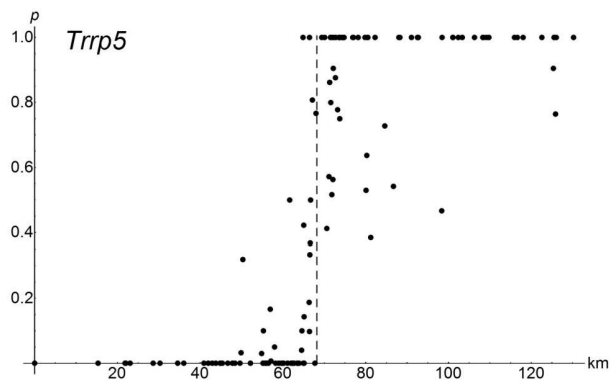
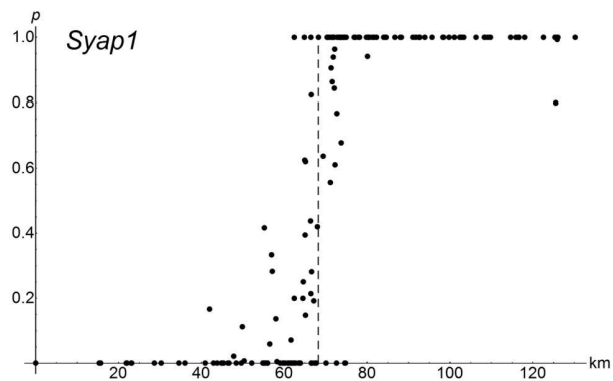
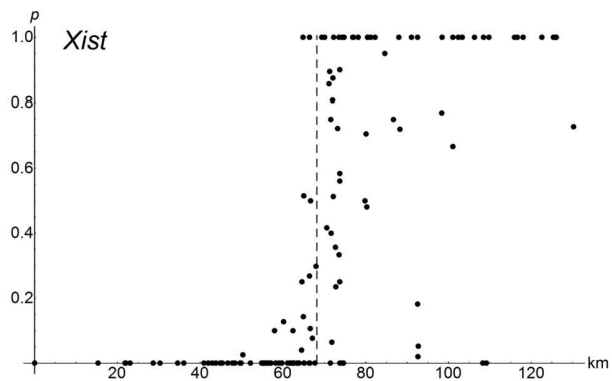
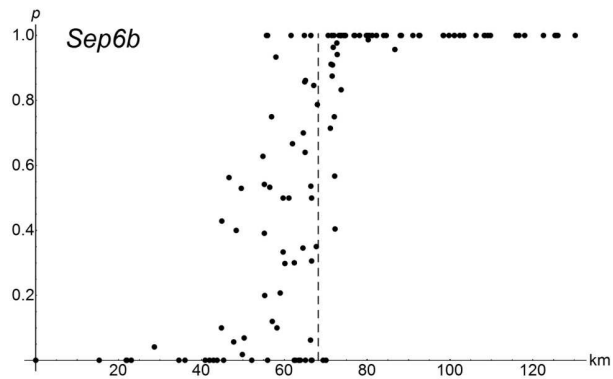
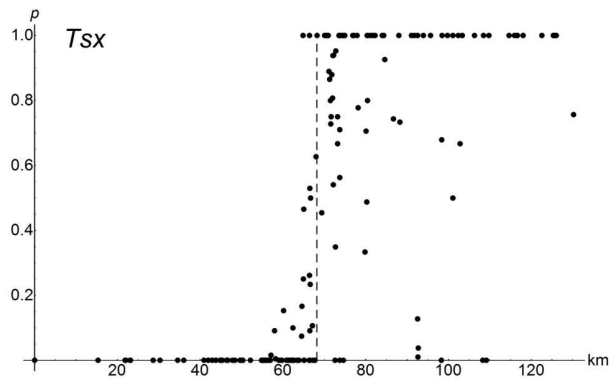
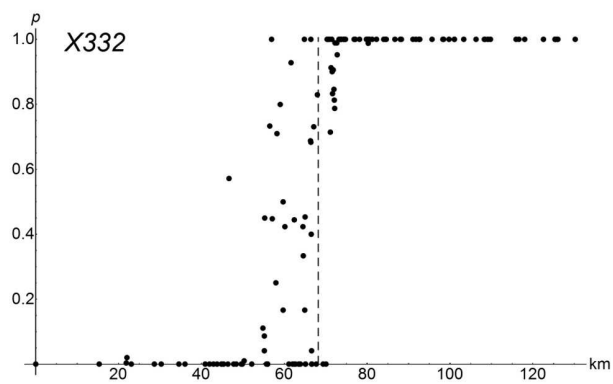
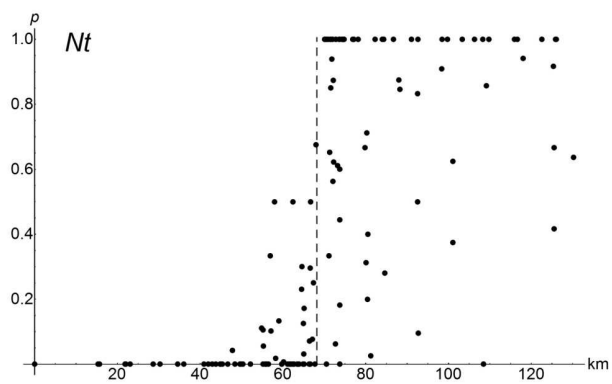

X and Y monotonic clines – cons. and Y orientations

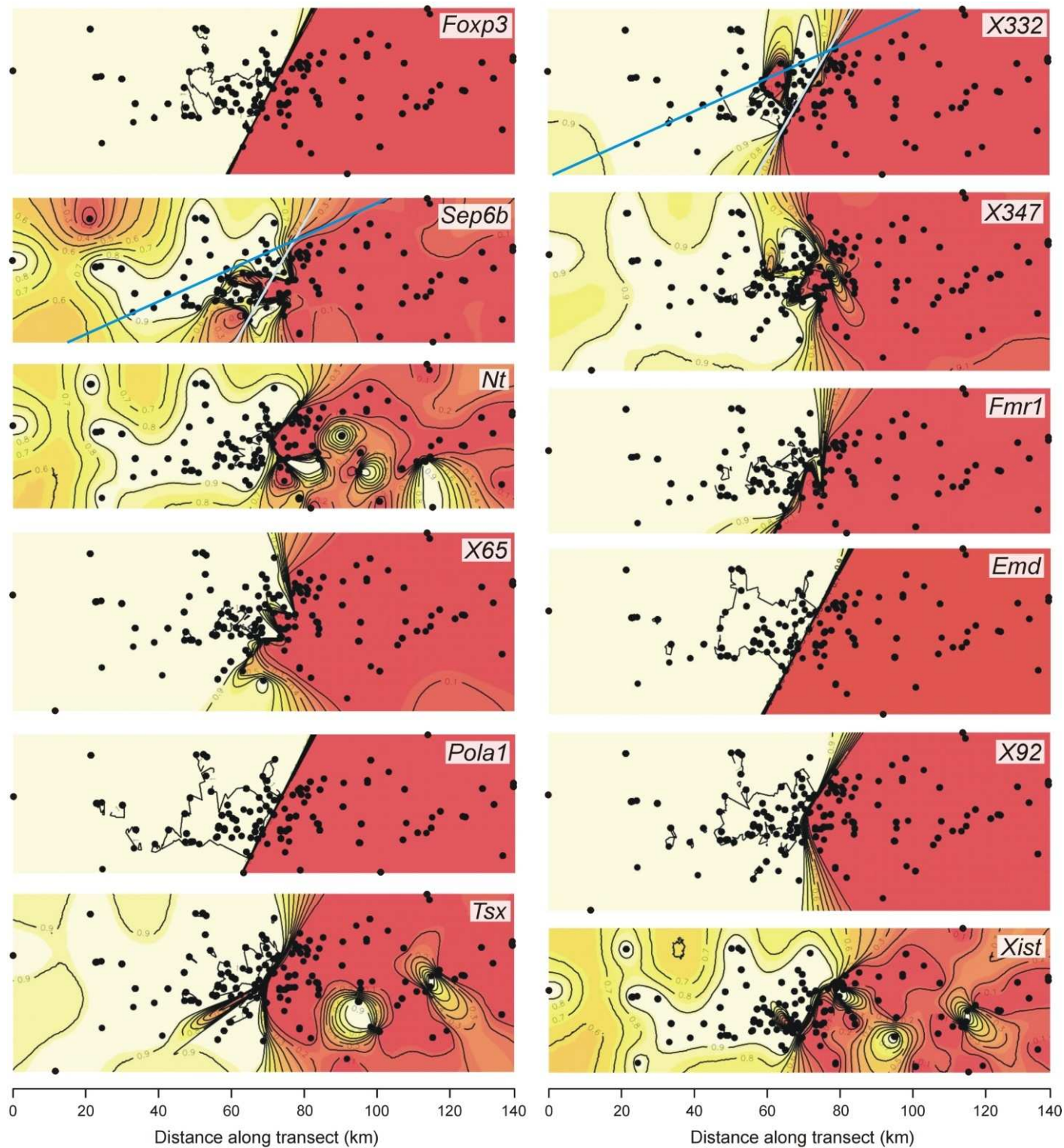
salient/invagination $\approx 330 \text{ km}^2$

Problémy – chromozom X

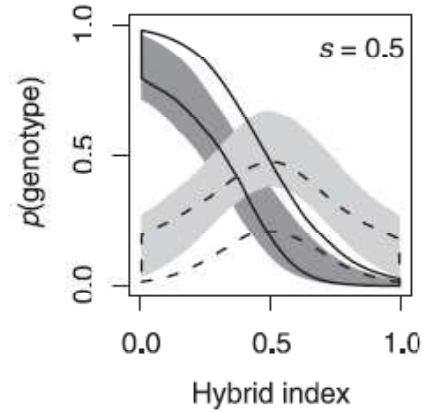
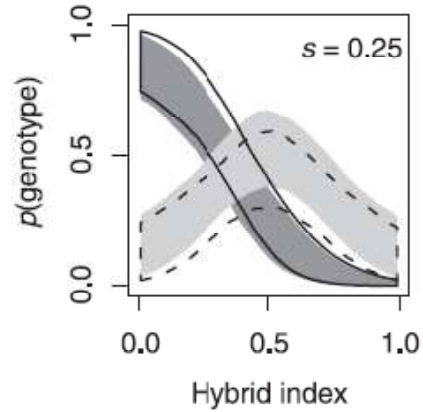

Chr. X - 2D analýza Geneland

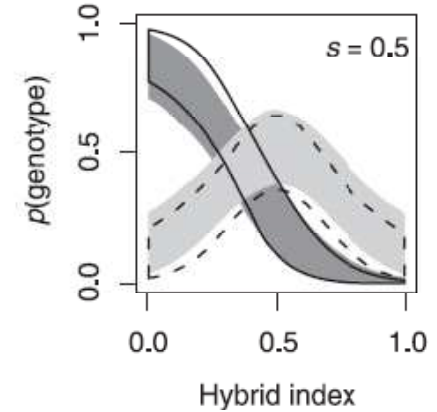
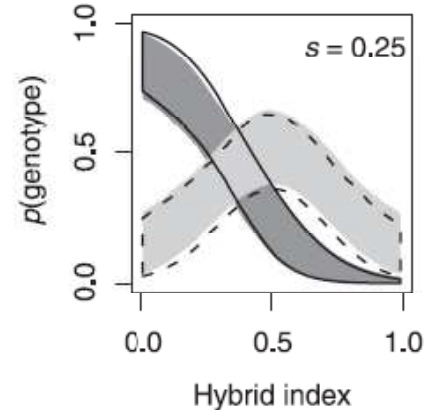

Celogenomová analýza – „genomické klíny“

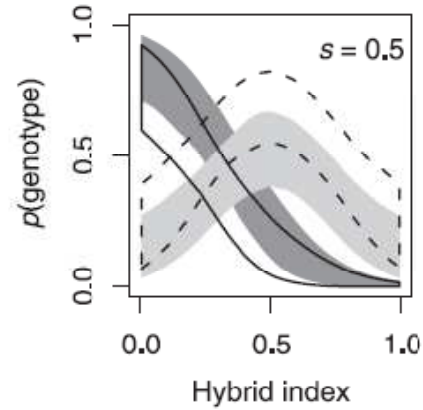
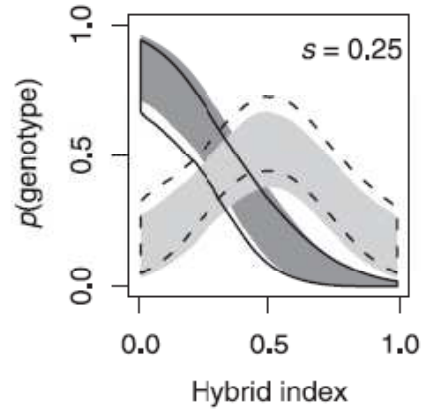
A. Underdominance

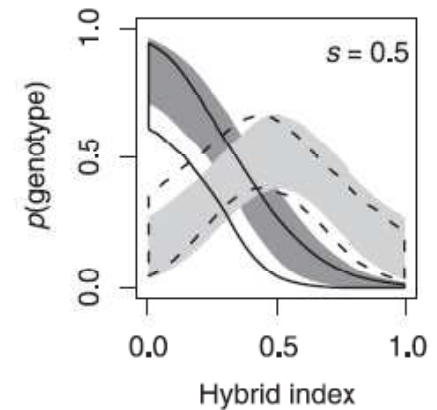
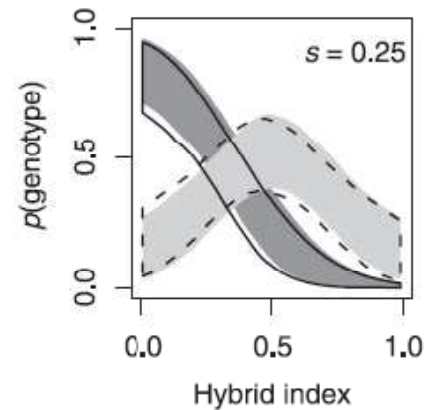
C. Epistasis

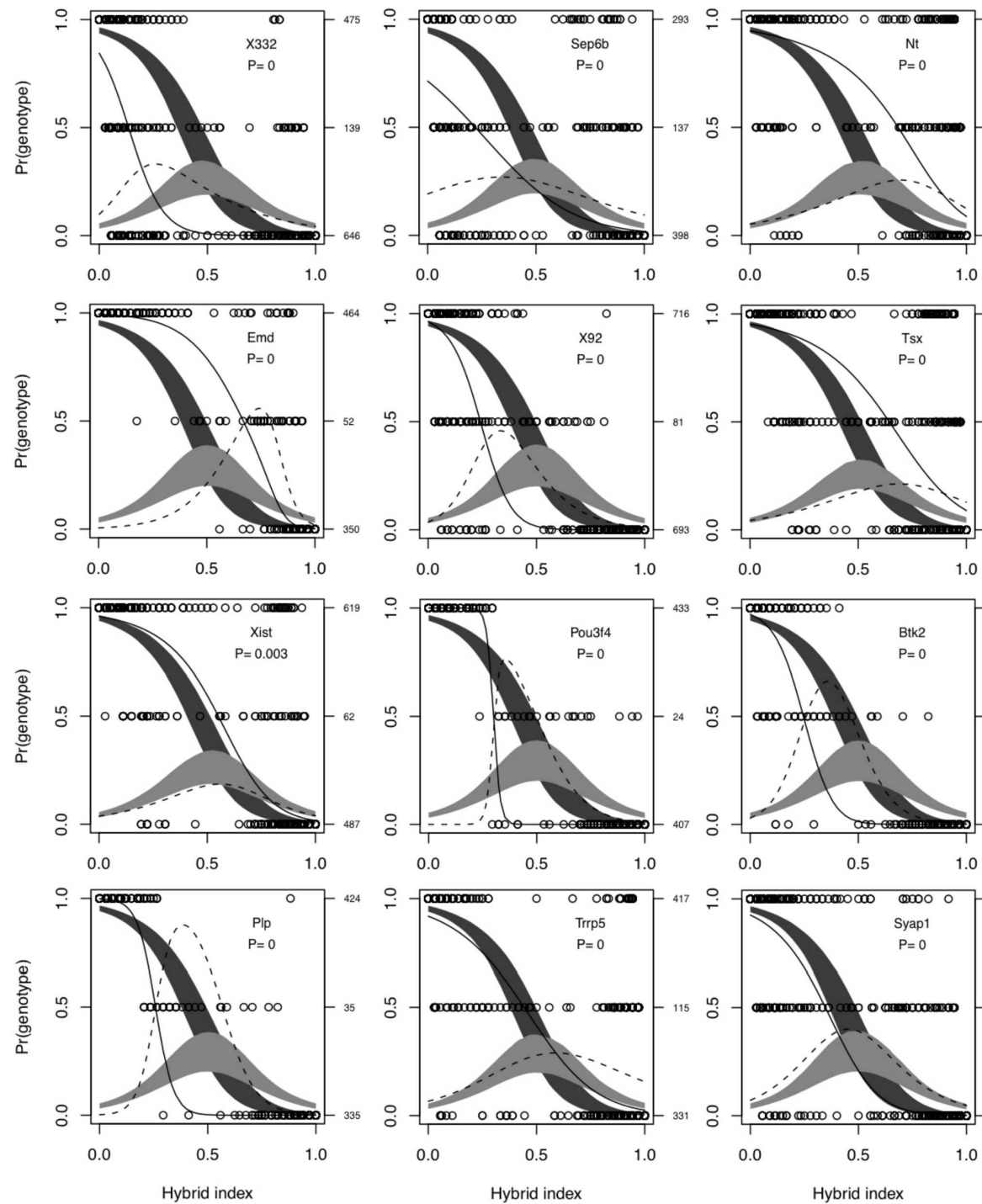
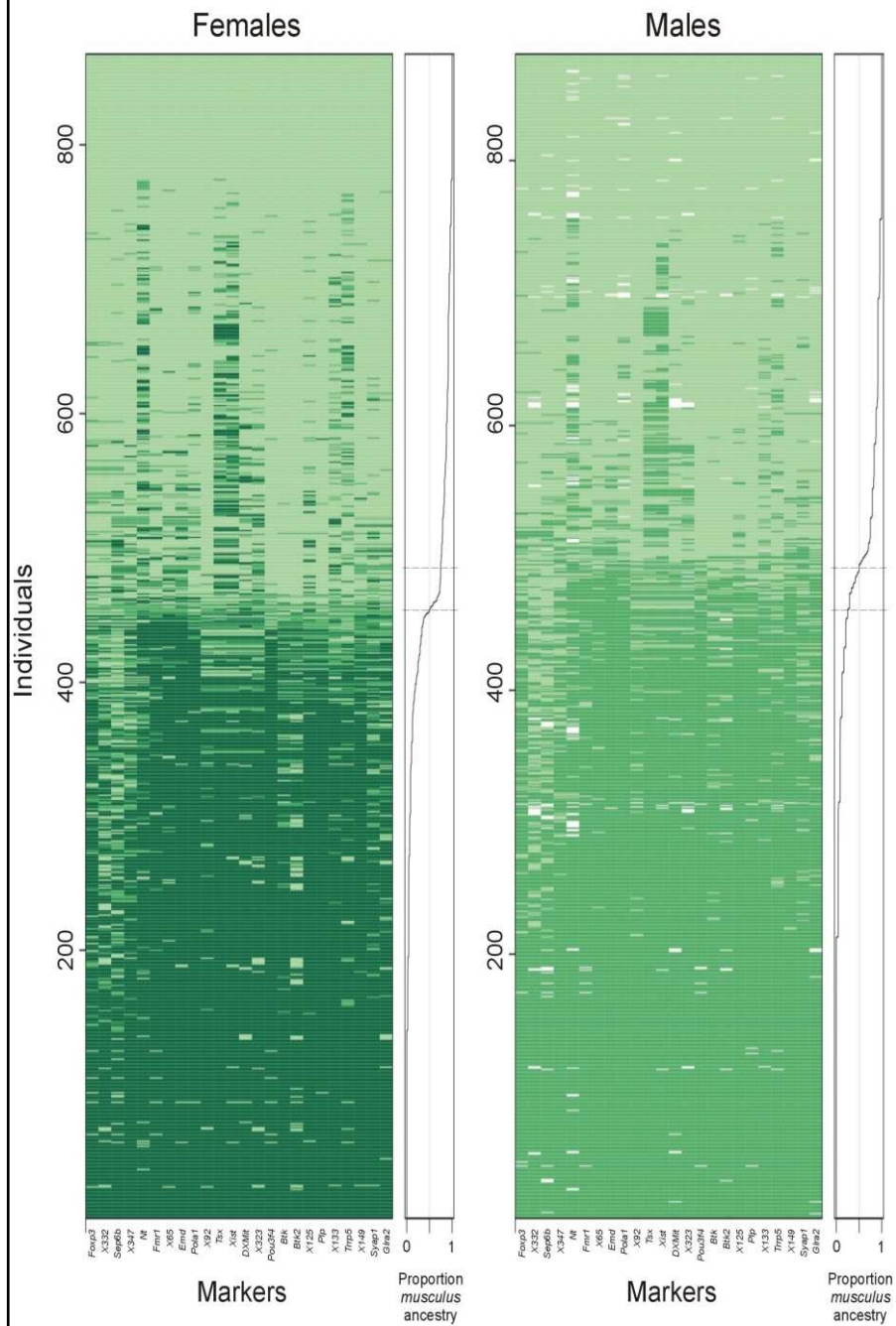
B. Overdominance

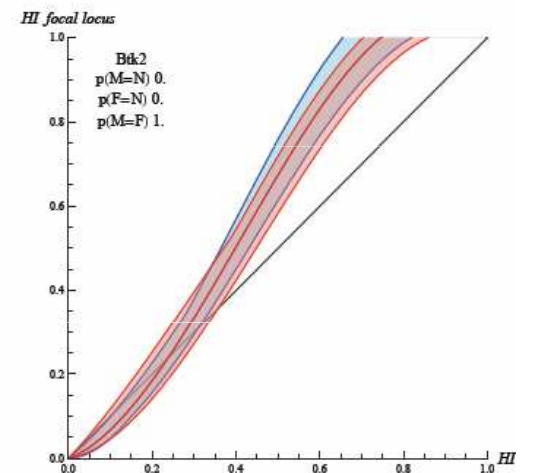
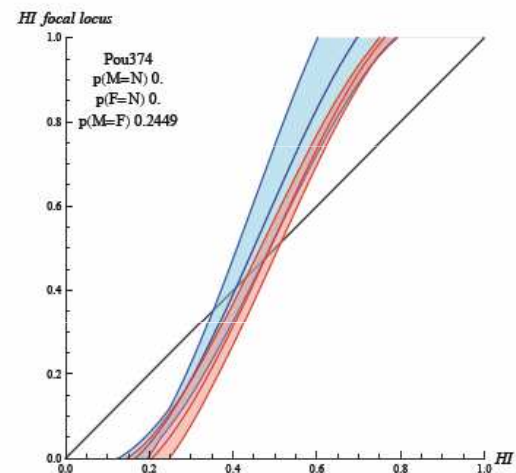
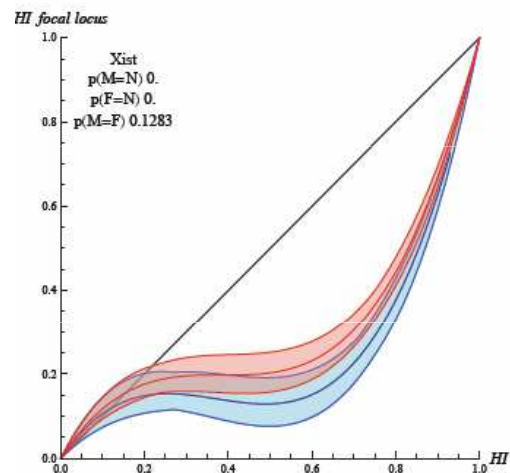
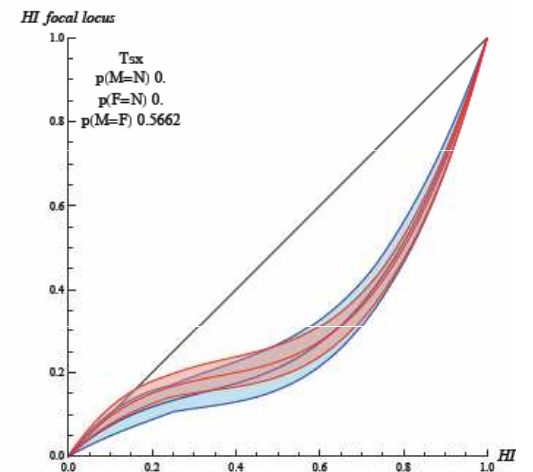
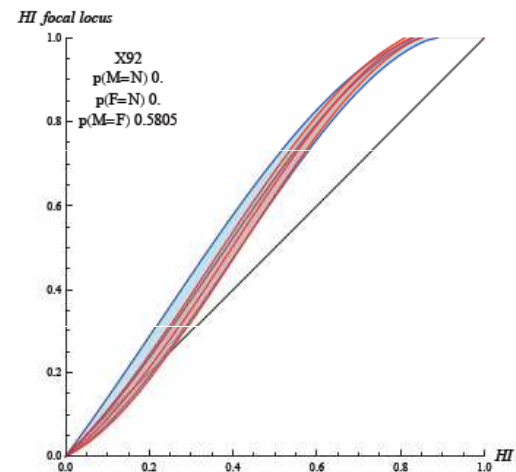
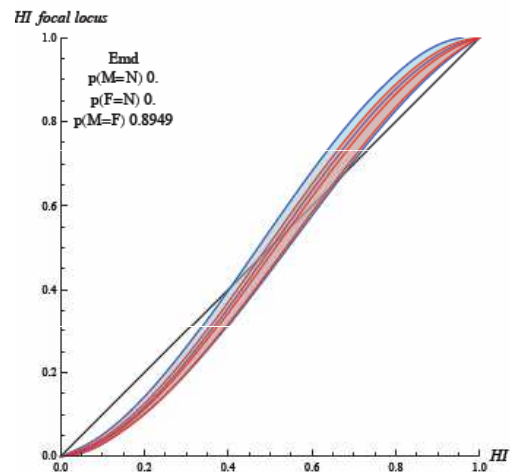
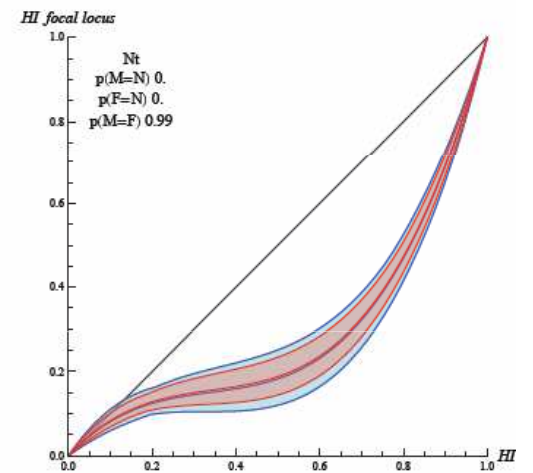
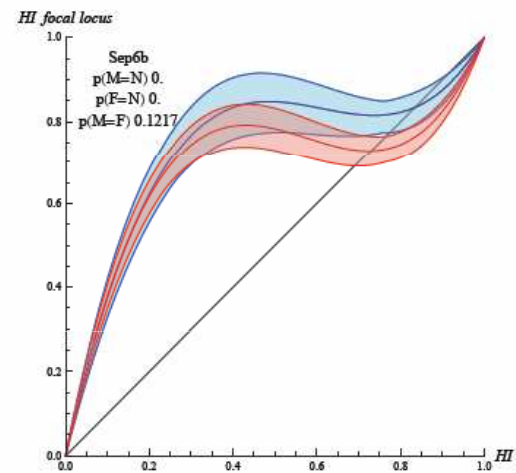
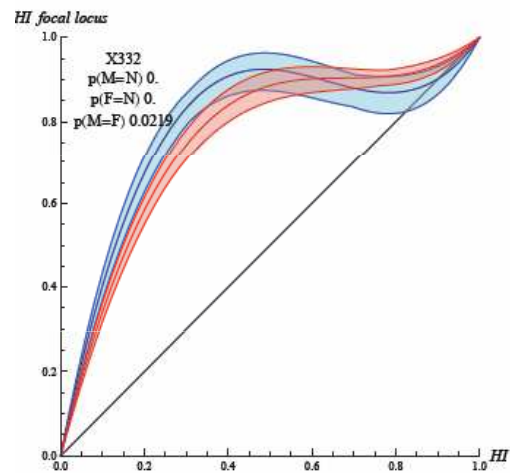
D. Directional selection

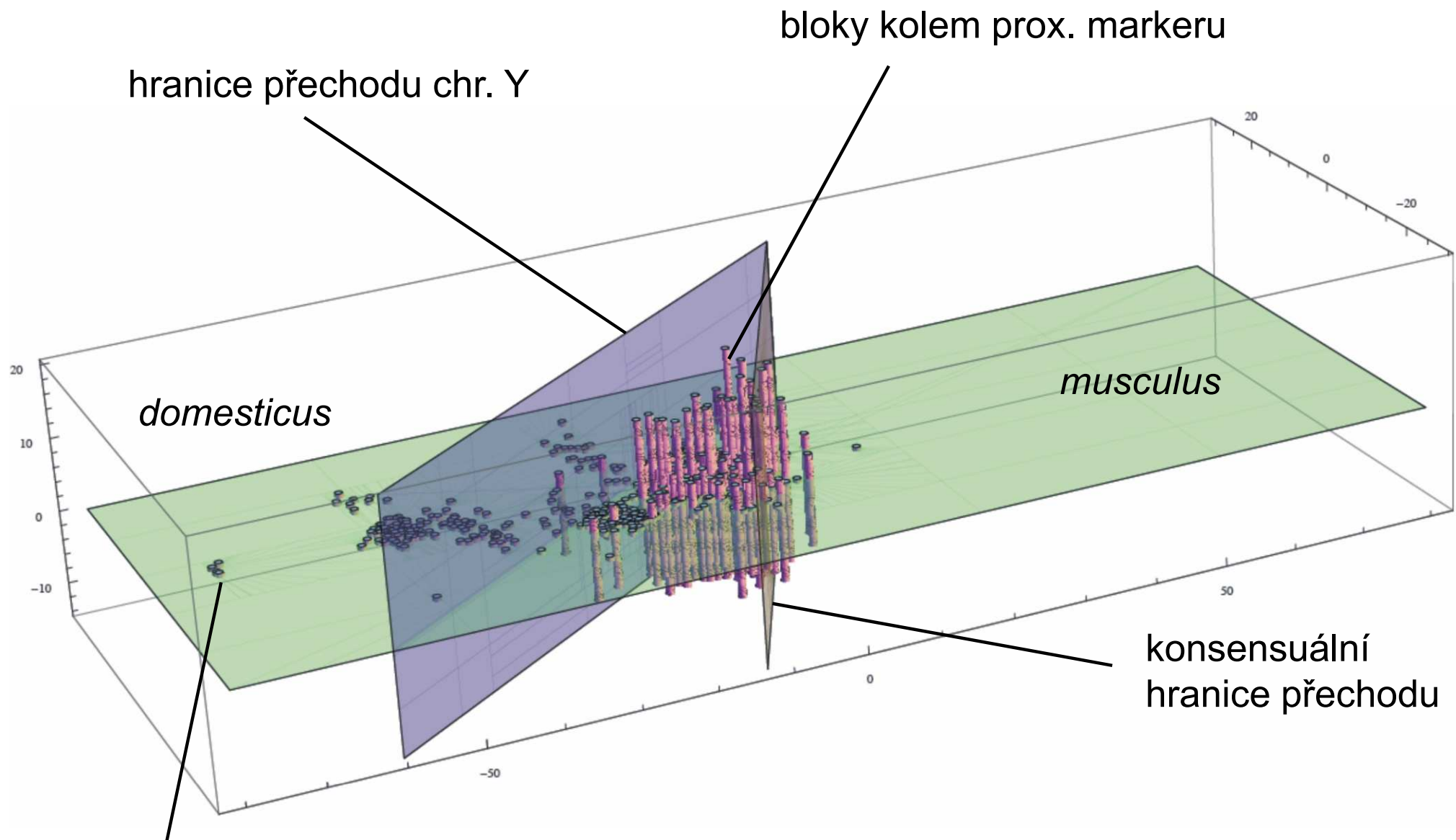

Konkordanční analýza

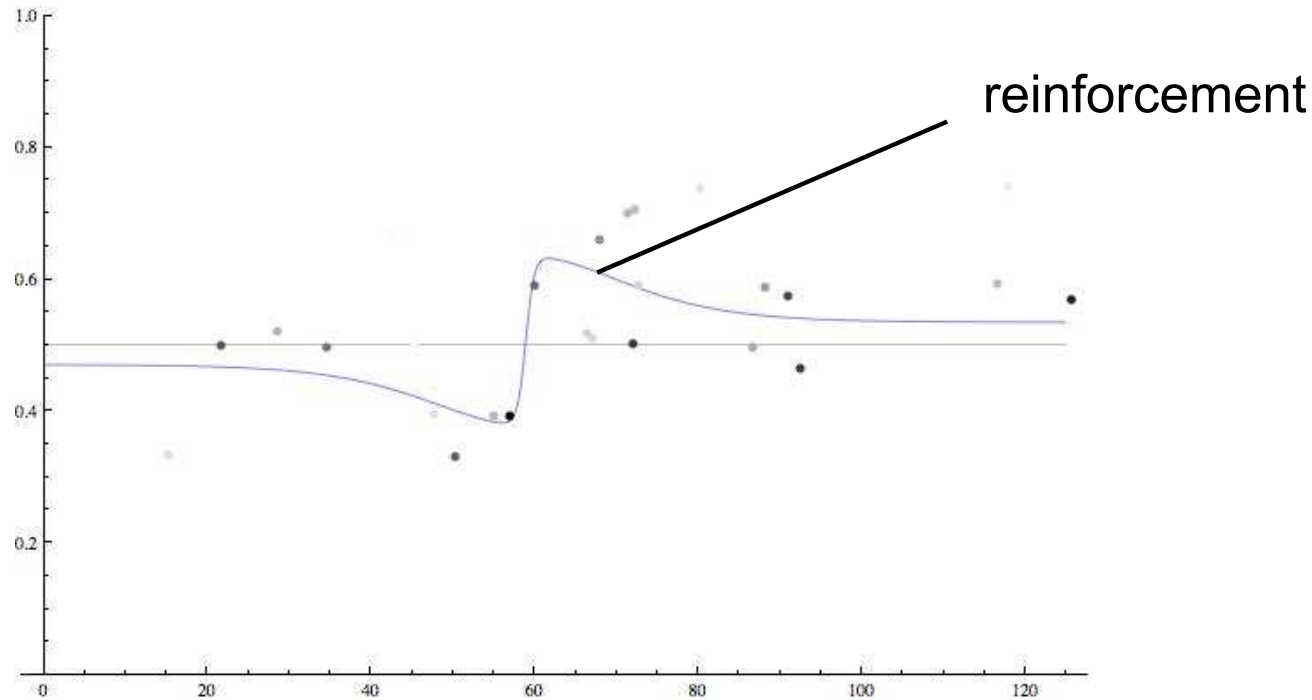
Proximální marker na chr. X

lokality bez introgrese

Rekombinace snižuje velikost introgresovaných bloků směrem od středu zóny

Analýza pachových preferencí přes myšší hybridní zónu: zesílení (reinforcement) prezygotickou bariérou

$$p^*(x, c, w, p_0, p_1, R) = p(1 + Kf')dx = p \left[1 + \frac{K}{Rw} \text{Sech}(y)^2 \right]$$

$$= \left(p_0 + \frac{\Delta p}{2} \left[1 + \text{Tanh} \left(\frac{y}{\Delta p} \right) \right] \right) \left(1 + (R - 1) \text{Sech}(y)^2 \right)$$

Cytonukleární nerovnováhy

- = nenáhodné asociace jaderných a cytoplazmatických (mitochondriálních) alel
- 3 × 2 tabulka

	jaderný genotyp:			
mtDNA:	<i>AA</i>	<i>Aa</i>	<i>aa</i>	celkem
<i>M</i>	u_1	v_1	w_1	<i>x</i>
<i>m</i>	u_2	v_2	w_2	<i>y</i>
celkem	<i>u</i>	<i>v</i>	<i>w</i>	1

Absence hybridizace

	jaderný genotyp:		
mtDNA:	AA	Aa	aa
<i>M</i>	+++	0	0
<i>m</i>	0	0	+++

Náhodné křížení, hybridní roj

	jaderný genotyp:		
mtDNA:	AA	Aa	aa
<i>M</i>	obs=exp	obs=exp	obs=exp
<i>m</i>	obs=exp	obs=exp	obs=exp

Hybridizace bez výraznější introgrese, křížení nezávisí na pohlaví

	jaderný genotyp:		
mtDNA:	AA	Aa	aa
<i>M</i>	++	obs=exp	0
<i>m</i>	0	obs=exp	++

Hybridizace bez introgrese, křížení závisí na pohlaví

	jaderný genotyp:		
mtDNA:	AA	Aa	aa
<i>M</i>	++	++	0
<i>m</i>	0	--	++

Hybridi se častěji kříží s méně diskriminujícím druhem

	jaderný genotyp:		
mtDNA:	AA	Aa	aa
<i>M</i>	obs=exp	++	--
<i>m</i>	obs=exp	--	++

Symetrická introgrese do obou druhů

	jaderný genotyp:		
mtDNA:	AA	Aa	aa
<i>M</i>	++	obs=exp	--
<i>m</i>	--	obs=exp	++

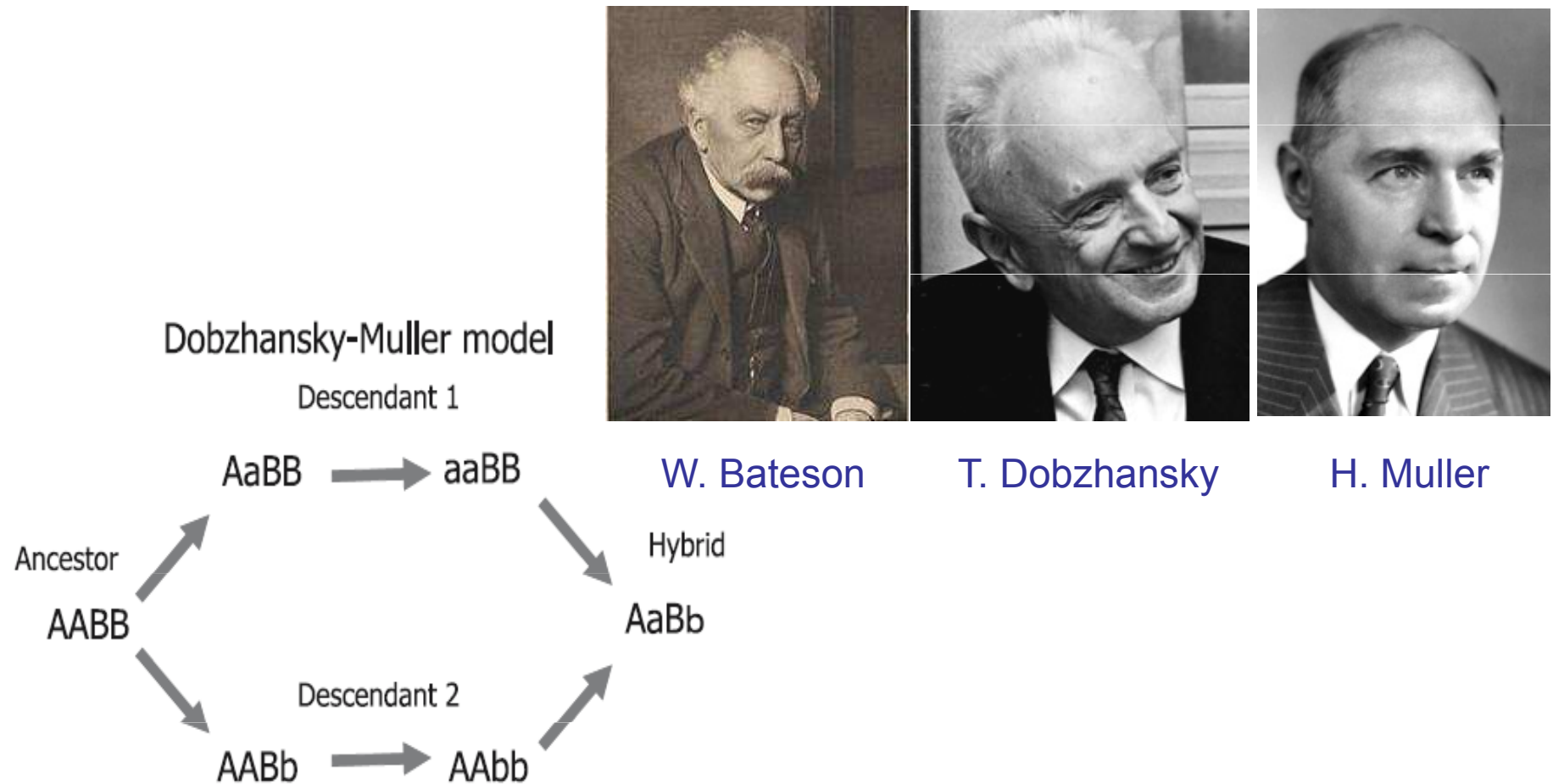
Možná introgrese, křížení závislé na pohlaví

	jaderný genotyp:		
mtDNA:	AA	Aa	aa
<i>M</i>	++	++	--
<i>m</i>	0	0	++

Proč studovat hybridní zóny - speciace

- Dobzhanského-Mullerův model

Fig. 1 The Dobzhansky–Muller model for postzygotic isolation (see text for a full explanation)

Programy pro analýzu hybridních zón:

- Analyse: Stuart J.E. Baird, Nick H. Barton (Mac)
- ClineFit: Adam Porter (PC)
- CFit: Thomas Lenormand (PC)
- (Geneland)

S.J.E. Baird

A. Porter

T. Lenormand

N.H. Barton